

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 8 czerwca 2022 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie
Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia panią senator Gabriellę Morawską-Stanecką do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 269) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Rada wybiera Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych po zgłoszeniu kandydatów przez zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych, a także Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych po zgłoszeniu kandydatów przez Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych. Przepis art. 18 ust. 3 stosuje się odpowiednio.”;

2) uchyla się art. 9a;

3) art. 11a–11e otrzymują brzmienie:

„Art. 11a. 1. Do składu Rady wybierani są przez sędziów:

- 1) Sądu Najwyższego – 1 sędzia tego Sądu,
- 2) sądów apelacyjnych – 1 sędzia sądu powszechnego,
- 3) sądów okręgowych – 2 sędziów sądów powszechnych,
- 4) sądów rejonowych – 8 sędziów sądów powszechnych,
- 5) sądów wojskowych – 1 sędzia sądu wojskowego,
- 6) Naczelnego Sądu Administracyjnego – 1 sędzia tego Sądu,
- 7) wojewódzkich sądów administracyjnych – 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego

– w wyborach bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze oraz ustawę z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw.

2. Jeżeli w tym samym głosowaniu wybiera się kilku członków Rady, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lub 4, sędzia może oddać głos na kandydatów w liczbie nie większej niż liczba wybieranych członków Rady.

3. Członkiem Rady zostaje kandydat, który otrzymał najwięcej głosów, a w przypadku wyboru kilku członków Rady – kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów. W przypadku uzyskania przez kandydatów równej liczby głosów, członkiem Rady zostaje sędzia starszy służbą.

Art. 11b. 1. Prawo zgłoszenia kandydata na członka Rady ma:

- 1) grupa:
  - a) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 1, 2, 5–7 – 10 sędziów,
  - b) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 3 – 30 sędziów,
  - c) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 4 – 50 sędziów – uprawnionych do udziału w wyborach danego członka Rady;
- 2) Naczelna Rada Adwokacka;
- 3) Krajowa Rada Radców Prawnych;
- 4) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 5) organ uprawniony do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk prawnych;
- 6) grupa co najmniej 2 000 obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu.

2. Organy, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5 mogą zgłosić kandydatów na członków Rady w liczbie nie większej, niż liczba wybieranych członków Rady. W przypadku grup, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 6, jedno zgłoszenie może dotyczyć tylko jednego kandydata na członka Rady.

3. Kandydatem na członka Rady, o którym mowa w art. 11a ust. 1, nie może być sędzia, który jest albo w okresie trzech lat przed dniem ogłoszenia wyborów był delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych.

4. Kandydatów zgłasza się organowi zarządzającemu wybory w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia postanowienia, o którym mowa art. 11d ust. 1.

5. Do zgłoszenia dołącza się zgodę sędziego na kandydowanie.

6. W przypadku grup, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 6 zgłoszenia kandydata dokonuje na piśmie pełnomocnik. Pełnomocnikiem jest osoba wskazana przez kandydata na członka Rady, spośród osób znajdujących się na liście poparcia kandydata.

7. Organ zarządzający wybory weryfikuje prawidłowość zgłoszeń dokonanych przez grupy sędziów i organy, o których mowa w ust. 1 pkt 1–5. Na wniosek organu zarządzającego wybory, weryfikacji list poparcia kandydatów zgłoszonych przez grupy obywateli dokonuje Państwowa Komisja Wyborcza.

8. Organ zarządzający wybory udostępnia kandydatowi, na potrzeby związane z wyborami, stronę internetową Sądu Najwyższego albo Naczelnego Sądu Administracyjnego.

9. Przewodniczący Rady, w porozumieniu z organem zarządzającym wybory, organizuje nie później niż w terminie 7 dni przed wyborami publiczne wysłuchanie kandydatów, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez obywateli. Formę i porządek wysłuchania publicznego określa uchwała Krajowej Rady Sądownictwa. Z wysłuchania publicznego prowadzi się internetową transmisję, a jego zapis wideo zamieszcza się na stronie internetowej Rady.

Art. 11c. Wybory przeprowadza się w formie głosowania za pomocą kart wyborczych albo w formie głosowania elektronicznego zapewniającego tajność i bezpieczeństwo głosowania.

Art. 11d. 1. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11a ust. 1:

- 1) pkt 1–5 zarządza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego,
  - 2) pkt 6 i 7 zarządza Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego
- w drodze postanowienia, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

2. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 1 określa się:

- 1) dzień wyborów, przypadający najpóźniej na miesiąc przed upływem kadencji członka Rady;
- 2) liczbę wybieranych członków Rady przez sędziów, o których mowa w art. 11a ust. 1;
- 3) formę przeprowadzania wyborów;
- 4) terminy czynności wyborczych.

3. Organ zarządzający wybory:

- 1) w terminie 7 dni od upływu terminu, o którym mowa w art. 11b ust. 4, ogłasza na stronie internetowej Sądu Najwyższego albo Naczelnego Sądu Administracyjnego listę kandydatów, ze wskazaniem podmiotów zgłaszających kandydatów;
- 2) w przypadku wyborów w formie głosowania za pomocą kart wyborczych, zarządza wydrukowanie kart do głosowania i ich dostarczenie do sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1, w liczbie odpowiadającej liczbie sędziów danego sądu, w terminie umożliwiającym prawidłowy przebieg wyborów;
- 3) powołuje komisję wyborczą, o której mowa w art. 11g.

Art. 11e. 1. Prezesi sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1, w których przeprowadza się wybory:

- 1) informują organ zarządzający wybory o aktualnej liczbie sędziów danego sądu;
- 2) w przypadku wyborów w formie głosowania za pomocą kart wyborczych, po ogłoszeniu listy kandydatów, powołują komisję skrutacyjną składającą się przynajmniej z 3 sędziów, w tym przewodniczącego, niebędących kandydatami na członków Rady;
- 3) zapewniają prawidłowy przebieg głosowania.

2. Na wniosek prezesa sądu organ zarządzający wybory może utworzyć jedną komisję skrutacyjną dla więcej niż jednego sądu, o którym mowa w art. 11a ust. 1 pkt 2–5 i 7.”;

- 4) po art. 11e dodaje się art. 11f–11i w brzmieniu:

„Art. 11f. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób przeprowadzenia wyborów w formie głosowania za pomocą kart wyborczych oraz głosowania elektronicznego,
- 2) wzory listy poparcia kandydatów, kart do głosowania, listy uprawnionych do głosowania, protokołów wyborczych oraz obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2

– mając na względzie potrzebę zapewnienia sprawnego przeprowadzenia wyborów.

Art. 11g. 1. Oddane w wyborach głosy wraz z niewykorzystanymi kartami do głosowania, w przypadku wyborów w formie głosowania za pomocą kart

wyborczych, protokołem wyborczym sporządzonym przez komisję skrutacyjną oraz listą głosujących przekazywane są niezwłocznie komisji wyborczej.

2. Komisja wyborcza w terminie 3 dni od daty wyborów dokonuje obliczenia głosów, sporządza protokół wyborczy i ogłasza wyniki, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 11h. 1. Organ zarządzający wybory, na wniosek sędziego, udostępnia niezwłocznie dokumenty związane z wyborami.

2. W terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów sędzia może wnieść do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyboru członka Rady. Przepisy art. 82 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1319, z 2021 r. poz. 1834 i 2054 oraz z 2022 r. poz. 655) stosuje się odpowiednio.

3. Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty wyborcze w postępowaniu nieprocesowym, w ciągu 30 dni po upływie terminu do wnoszenia protestów, w składzie 3 sędziów, z udziałem przewodniczącego właściwej komisji wyborczej lub innego członka komisji.

4. Orzekając o nieważności wyboru członka Rady, Sąd Najwyższy stwierdza wygaśnięcie mandatu oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych w całości lub o ponownym przeprowadzeniu niektórych czynności wyborczych.

Art. 11i. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady, o którym mowa w art. 11a ust. 1, przed upływem kadencji, wybory zarządza się na dzień przypadający nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia mandatu.”;

5) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. 1. Przy Radzie działa Rada Społeczna, która przedstawia opinie w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, a także, na wniosek Prezydium Rady, w innych sprawach należących do zadań Rady.

2. W skład Rady Społecznej wchodzi:

- 1) osoba wskazana przez Naczelną Radę Adwokacką,
- 2) osoba wskazana przez Krajową Radę Radców Prawnych,
- 3) osoba wskazana przez Krajową Radę Notarialną,
- 4) osoba wskazana przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 5) osoba wskazana przez Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 6) osoba wskazana przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym,

7) trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

– Przewodniczącemu Rady.

3. Członkiem Rady Społecznej nie może zostać osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

4. Kadencja Rady Społecznej trwa 4 lata.

5. Członkostwo w Radzie Społecznej wygasa przed upływem kadencji, o której mowa w ust. 4, wskutek:

- 1) śmierci członka Rady Społecznej;
- 2) rezygnacji członka Rady Społecznej;
- 3) skazania członka Rady Społecznej prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

6. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Radzie Społecznej przed upływem kadencji, o której mowa w ust. 4, właściwy podmiot niezwłocznie wskazuje Przewodniczącemu Rady nowego członka na okres do zakończenia kadencji Rady Społecznej.

7. Rada Społeczna wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i jego zastępcę.

8. Przewodniczący lub wyznaczony przez niego członek Rady Społecznej może zabierać głos na posiedzeniach plenarnych Rady w celu przedstawienia opinii, o których mowa w ust. 1.

9. Członkowie Rady Społecznej mogą brać udział w pracach zespołów wyznaczanych na podstawie art. 31 ust. 1.

10. Obsługę Rady Społecznej zapewnia Biuro Rady.

11. Koszty funkcjonowania Rady Społecznej są pokrywane z budżetu państwa z części, o której mowa w art. 27 ust. 2.

12. Członkom Rady Społecznej biorącym udział w posiedzeniu Rady Społecznej, zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługuje zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania oraz dieta na podstawie przepisów dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

13. Pierwsze posiedzenie Rady Społecznej zwołuje Przewodniczący Rady.

14. Rada Społeczna określa w regulaminie tryb swojego działania.”;

6) w art. 24 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do pracowników Biura stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537 oraz z 2021 r. poz. 2447 i 2448).”;

7) w art. 27 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Rada zapewnia warunki działania Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcom Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.”;

8) w art. 31 uchyla się ust. 2a–2d;

9) w art. 35 uchyla się ust. 3;

10) w art. 44 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem.”;

11) uchyla się art. 45a–45c.

Art. 2. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 oraz z 2022 r. poz. 480 i ...) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych.”,

b) uchyla się pkt 4;

2) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między izby, o których mowa w art. 3 pkt 1–3, oraz zasady wewnętrznego postępowania określa regulamin Sądu Najwyższego, uchwalany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. Regulamin Sądu Najwyższego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.”;

3) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, ustala, w drodze rozporządzenia, liczbę stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w izbach, o których mowa w art. 3 pkt 1–3, nie mniejszą niż 120, w tym ich liczbę w poszczególnych izbach, o których mowa

w art. 3 pkt 1–3, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego oraz liczbę i rodzaj spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy.”;

- 4) w art. 6 uchyla się § 2;
- 5) uchyla się art. 23–26;
- 6) uchyla się art. 28;
- 7) w art. 29:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.”,
  - b) uchyla się § 2–4;
- 8) w art. 72:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia Sądu Najwyższego odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe i uchybienia godności urzędu (przewinienia dyscyplinarne).”,
  - b) w § 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności.”;
- 9) w art. 75 uchyla się § 1a;
- 10) w art. 76 uchyla się § 8–11;
- 11) w art. 82 uchyla się § 2–5;
- 12) w art. 94:
  - a) w § 1 skreśla się wyrazy „orzekających w Izbie Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”,
  - b) w § 2 skreśla się wyrazy „orzekających w Izbie Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych”,
  - c) uchyla się § 3 i 4;
- 13) w art. 97 uchyla się § 3;
- 14) w załączniku do ustawy w lp. 3 skreśla się wyrazy „ , Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny”.

Art. 3. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754 oraz z 2022 r. poz. 655 i ...) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 w § 3 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

- „5a) wybór kandydatów na Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz wybór Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych;”;
- 2) w art. 23 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Sędziowie sądów wojskowych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.”;
- 3) w art. 23a uchyla się § 1–3;
- 4) w art. 37:
- a) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Przewinieniem dyscyplinarnym jest czyn stanowiący zawinione uchybienie godności urzędu, naruszenie obowiązków służbowych lub oczywistą i rażąco obrazę przepisów prawa, a także naruszenie dyscypliny wojskowej oraz zasad honoru i godności żołnierskiej.”;
- b) po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:
„§ 2a. Nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego czyn, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.”;
- c) § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie okazał się niegodnym urzędu sędziego.”;
- d) w § 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności.”;
- 5) w art. 39:
- a) w § 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) przeniesienie na inne, wskazane przez sąd dyscyplinarny, miejsce służbowe;”;
- b) uchyla się § 1a,
- c) § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 2a–4 pociąga za sobą pozbawienie możliwości awansowania na wyższe stanowisko sędziowskie przez okres pięciu lat, niemożność udziału w tym okresie w kolegium wojskowego sądu okręgowego, orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz objęcia w sądzie funkcji prezesa sądu, zastępcy prezesa sądu, kierownika wydziału zamiejscowego sądu, a także rzecznika prasowego.”;
- d) uchyla się § 3a–3c,

- e) po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:

„4a. Obok kary dyscyplinarnej sąd dyscyplinarny może orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego, określając odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy sposób jego wykonania.”;
  - 6) w art. 39a w § 1:
    - a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów są:”;
    - b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w pierwszej instancji:
      - a) wojskowe sądy okręgowe w składzie trzech sędziów,
      - b) Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych;”;
- 7) uchyla się art. 39b–39d;
- 8) po art. 39d dodaje się art. 39e w brzmieniu:

„Art. 39e. Obsługę administracyjną sądu dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 39a § 1 pkt 1 lit. a, prowadzi sekretariat wojskowego sądu okręgowego.”;
- 9) w art. 40:
  - a) § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych wybiera Krajowa Rada Sądownictwa na czteroletnią kadencję, spośród sędziów zgłoszonych przez Zgromadzenie.

§ 3. Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych wybiera Zgromadzenie na trzyletnią kadencję, spośród sędziów zgłoszonych przez kolegia wojskowych sądów okręgowych. Kandydata na Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych może zgłosić także co najmniej pięciu sędziów sądów wojskowych.”;
  - b) po § 3 dodaje § 3a i 3b w brzmieniu:

„§ 3a. Zgromadzenie, nie później niż w terminie miesiąca przed dniem zakończenia kadencji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, a jeżeli jego kadencja wygasła – w terminie dwóch miesięcy od dnia wygaśnięcia

kadencji, zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa trzech kandydatów na to stanowisko.

§ 3b. Kolegia wojskowych sądów okręgowych, nie później niż w terminie miesiąca przed dniem zakończenia kadencji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, a jeżeli jego kadencja wygasła – w terminie dwóch miesięcy od dnia wygaśnięcia kadencji, zgłaszają Zgromadzeniu po dwóch kandydatów na to stanowisko.”;

10) uchyla się art. 40a;

11) art. 40b otrzymuje brzmienie:

„Art. 40b. Przepisy art. 41 i art. 41a w zakresie dotyczącym Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych stosuje się odpowiednio do Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.”;

12) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych podejmuje czynności dyscyplinarne na wniosek Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, prezesa sądu, kolegium wojskowego sądu okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po ustaleniu okoliczności wskazujących na podejrzenie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych.”;

13) w art. 41a § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Po rozpoznaniu sprawy sąd dyscyplinarny orzeka wyrokiem.

§ 2. Jeżeli przewinienie zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny poucza o tym strony oraz zawiadamia prokuratora, umożliwiając mu zajęcie stanowiska. W tym samym postępowaniu sąd dyscyplinarny rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i wydaje uchwałę w przedmiocie zezwolenia, o którym mowa w art. 30 § 1, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.”;

14) uchyla się art. 41aa;

15) w art. 41b § 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne albo orzeka karę złożenia sędziego z urzędu, zawiesza sędziego w czynnościach służbowych. Sąd

dyscyplinarny może zawiesić sędziego w czynnościach służbowych, jeżeli wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo nieumyślne.”;

16) w art. 41c § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, co do kar, o których mowa w art. 39 § 1 pkt 4 i 5, a co do kar, o których mowa w art. 39 § 1 pkt 2a–3 – do prezesa sądu w stosunku do sędziego tego sądu. Jeżeli karę, o której mowa w art. 39 § 1 pkt 3 wymierzono prezesowi sądu albo zastępcy prezesa sądu, wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.”;

17) uchyla się art. 41d;

18) w art. 70 w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Do sądów wojskowych, asystentów sędziów oraz ławników stosuje się odpowiednio przepisy art. 4, art. 5, art. 8, art. 9c, art. 9d, art. 20a, art. 22b § 2, art. 37 § 8, art. 37e § 1 i 3, art. 40, art. 41a–41d, art. 42, art. 44–52, art. 53 § 1–3, art. 54, art. 57 § 1 i 7 zdanie pierwsze i drugie, art. 58 § 1, 3–4a, 5 i 6, art. 60, art. 65, art. 66, art. 69 § 1 i 1b–2a, art. 70, art. 71, art. 73–75, art. 77 § 2–2b, 3a, 4 i 6–7, art. 78 § 1–4, art. 78a § 1–3 i 6, art. 79, art. 80 § 2d–2h i 4, art. 82a, art. 83, art. 84 § 3, art. 85, art. 86, art. 88a i art. 90, art. 91 § 1, 1c–2, 6, 7 i 9–12, art. 91a, art. 92, art. 93, art. 94 § 1, 3 i 4, art. 95, art. 98 § 1 i 2, art. 99, art. 100 § 1–4, art. 101 § 2–4, art. 102, art. 104–106, art. 108, art. 109a–109c, art. 111, art. 112 § 9, 10 i 12, art. 113 § 1a, art. 114 § 2–10, art. 114b § 1 i 2, art. 115, art. 116–118, art. 120–122, art. 125–128, art. 130, art. 131, art. 133, art. 133a, art. 147 § 3, art. 156, art. 159 § 1 pkt 5 i 6, art. 167, art. 169, art. 170 § 3 i art. 171–174 ustawy, o której mowa w art. 32a § 1, oraz przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 41 § 2, art. 41e, art. 57 § 9, art. 78 § 5, art. 78a § 7, art. 91 § 8 i art. 148 § 3 tej ustawy, z tym że:”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z 2021 r. poz. 1080 i 1236 oraz z 2022 r. poz. 655 i ...) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41b:

a) § 3a otrzymuje brzmienie:

„§ 3a. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej działalności Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym jest Rzecznik

Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, a skargi dotyczącej działalności Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych lub Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych – Krajowa Rada Sądownictwa.”,

- b) uchyla się § 3b;
- 2) w art. 41d wyrazy „§ 9, 11 i 13” zastępuje się wyrazami „§ 4, 8 i 10”;
- 3) w art. 42a uchyla się § 1 i 2;
- 4) w art. 55:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziów sądów powszechnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.”,
  - b) uchyla się § 4 i 5;
- 5) uchyla się art. 88b;
- 6) w art. 107:
  - a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie za czyn stanowiący zawinione uchybienie godności urzędu, naruszenie obowiązków służbowych lub oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa (przewinienie dyscyplinarne).”,
  - b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego czyn, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.”,
  - c) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie okazał się niegodnym urzędu sędziego.”,
  - d) w § 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności.”;
- 7) w art. 108:
  - a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje z upływem roku od dnia, w którym rzecznik dyscyplinarny dowiedział się o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego, nie później jednak niż z upływem trzech lat od jego popełnienia.

§ 2. Jeżeli w czasie, o którym mowa w § 1, wszczęto postępowanie dyscyplinarne, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje z upływem pięciu lat od chwili wszczęcia tego postępowania.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138).”,

c) uchyla się § 5;

8) w art. 109:

a) w § 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przeniesienie na inne, wskazane przez sąd dyscyplinarny, miejsce służbowe;”,

b) uchyla się § 1a,

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 2a–4 pociąga za sobą pozbawienie możliwości awansowania na wyższe stanowisko sędziowskie przez okres pięciu lat, niemożność udziału w tym okresie w kolegium sądu, orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz objęcia w sądzie funkcji prezesa sądu, wiceprezesa sądu, przewodniczącego wydziału, a także rzecznika prasowego.”,

d) uchyla się § 3a–3c,

e) po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:

„4a. Obok kary dyscyplinarnej sąd dyscyplinarny może orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego, określając odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy sposób jego wykonania.”;

9) art. 109a otrzymuje brzmienie:

„Art. 109a. Sąd dyscyplinarny może orzec podanie treści orzeczenia do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe ze względu na okoliczności sprawy oraz pod warunkiem, że nie narusza to interesu pokrzywdzonego.”;

10) po art. 109b dodaje się art. 109c w brzmieniu:

„Art. 109c. W razie ukarania za wykroczenie sąd dyscyplinarny może orzec zakaz prowadzenia pojazdów, na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.”;

11) w art. 110 w § 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów są:”

b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w pierwszej instancji:

a) sądy apelacyjne w składzie trzech sędziów,

b) Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej i jednego ławnika Sądu Najwyższego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych;”;

12) uchyla się art. 110a–110c;

13) po art. 110c dodaje się art. 110d w brzmieniu:

„Art. 110d. Obsługę administracyjną sądu dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a, prowadzi sekretariat wydziału karnego tego sądu.”;

14) art. 111 i art. 112 otrzymują brzmienie:

„Art. 111. § 1. Do orzekania w sądzie dyscyplinarnym, o którym mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a, są uprawnieni wszyscy sędziowie tego sądu, z wyjątkiem prezesa i wiceprezesów sądu apelacyjnego oraz sędziów pełniących obowiązki Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych albo Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym.

§ 2. Wyznaczenie sędziów do składu sądu dyscyplinarnego następuje w drodze losowania, z tym że wyznacza się po jednej osobie spośród sędziów orzekających:

1) w sprawach z zakresu prawa karnego,

2) w sprawach z tego zakresu prawa, w którym orzeka obwiniony, a jeżeli orzeka w więcej niż jednym wydziale sądu – jednego z tych zakresów,

3) w pozostałych sprawach.

§ 3. Przewodniczącym składu sądu dyscyplinarnego jest sędzia orzekający w sprawach karnych, najstarszy służbą.

§ 4. Referenta sprawy rozpoznawanej przez skład sądu dyscyplinarnego wyznaczony w sposób, o którym mowa w § 2, wskazuje prezes danego sądu apelacyjnego.

Art. 112. § 1. Oskarżycielami przed sądem dyscyplinarnym są Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Rzecznicy Dyscyplinarni działający przy sądach apelacyjnych.

§ 2. W sprawach sędziów sądów apelacyjnych oraz prezesów i wiceprezesów sądów apelacyjnych i sądów okręgowych oskarżycielami przed sądem dyscyplinarnym mogą być wyłącznie Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych.

§ 3. Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych wybiera Krajowa Rada Sądownictwa na czteroletnią kadencję, spośród sędziów zgłoszonych przez zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych.

§ 4. Krajowa Rada Sądownictwa zapewnia obsługę administracyjną Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych. Zadania w tym zakresie wykonuje odrębna komórka organizacyjna w Biurze Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 5. Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym wybiera zgromadzenie ogólne sędziów sądu apelacyjnego na trzyletnią kadencję, spośród sędziów zgłoszonych przez kolegium danego sądu apelacyjnego lub kolegium sądu okręgowego z obszaru apelacji. Kandydata na Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym może zgłosić także co najmniej dziesięciu sędziów będących członkami zgromadzenia sędziów sądu apelacyjnego.

§ 6. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Rzecznik Dyscyplinarny działający przy sądzie apelacyjnym pełnią obowiązki po upływie kadencji do czasu powołania odpowiednio Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych albo Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym na następną kadencję.

§ 7. Zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych, nie później niż w terminie miesiąca przed dniem zakończenia kadencji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych lub Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, a jeżeli ich kadencja wygasła – w terminie dwóch miesięcy od dnia

wygaśnięcia kadencji, zgłaszają Krajowej Radzie Sądownictwa po jednym kandydacie na te stanowiska.

§ 8. Kolegium sądu apelacyjnego i kolegia sądów okręgowych z obszaru apelacji, nie później niż w terminie miesiąca przed dniem zakończenia kadencji Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym, a jeżeli jego kadencja wygasła – w terminie dwóch miesięcy od dnia wygaśnięcia kadencji, zgłaszają zgromadzeniu ogólnemu sędziów sądu apelacyjnego po jednym kandydacie to stanowisko.

§ 9. Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym wybiera się w głosowaniu tajnym.

§ 10. Jeżeli żaden z kandydatów na stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym nie uzyskał wymaganej większości głosów, wyboru dokonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 11. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych mogą przejąć sprawę prowadzoną przez Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym, a także przekazać mu sprawę do prowadzenia, w tym sprawę z obszaru innej apelacji, jeżeli istnieją przeszkody w prowadzeniu sprawy przez właściwego Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym lub wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

§ 12. Do prowadzenia spraw dyscyplinarnych dotyczących Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych albo Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych właściwy jest sędzia Sądu Najwyższego wskazany przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Przepisu § 11 nie stosuje się.”;

15) uchyla się art. 112a–112c;

16) art. 112d otrzymuje brzmienie:

„Art. 112d. Ilekroć w przepisach niniejszej ustawy jest mowa o rzeczniku dyscyplinarnym należy przez to rozumieć Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych albo Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym.”;

17) w art. 113:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Uprawnienie, o którym mowa w § 1, przysługuje także sędziemu, wobec którego prowadzone są czynności wyjaśniające.”,

b) uchyla się § 2–4;

18) uchyla się art. 113b;

19) art. 114 otrzymuje brzmienie:

„Art. 114. § 1. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające na wniosek Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub prezesa sądu okręgowego, kolegium sądu apelacyjnego lub kolegium sądu okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po ustaleniu okoliczności wskazujących na podejrzenie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Rzecznik dyscyplinarny w ramach czynności wyjaśniających może przeprowadzać wyłącznie dowody z dokumentów, przesłuchania osoby wnioskującej o wszczęcie postępowania lub pokrzywdzonego. Rzecznik dyscyplinarny zawiadamia także sędziego o prawie do złożenia, w terminie czternastu dni od dnia otrzymania zawiadomienia, pisemnego oświadczenia dotyczącego przedmiotu tych czynności lub deklaracji o zamiarze złożenia oświadczenia ustnego. Niezłożenie żadnego oświadczenia przez sędziego nie wstrzymuje dalszego biegu postępowania.

§ 3. W razie złożenia przez sędziego deklaracji o zamiarze złożenia oświadczenia ustnego rzecznik dyscyplinarny wyznacza miejsce i termin jego odebrania.

§ 4. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających na żądanie uprawnionego organu nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania, odpowiednio kolegium sądu okręgowego albo kolegium sądu apelacyjnego, właściwemu dla sędziego, wobec którego prowadzono czynności wyjaśniające, a także temu sędziemu.

§ 5. Jeżeli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i sporządza zarzuty dyscyplinarne na piśmie, a następnie niezwłocznie doręcza je obwinionemu. Doręczając zarzuty, rzecznik dyscyplinarny

wzywa obwinionego do przedstawienia na piśmie wyjaśnień i wniosków dowodowych w terminie czternastu dni od dnia doręczenia zarzutów dyscyplinarnych. Rzecznik dyscyplinarny może także odebrać od obwinionego, a na jego wniosek odbiera, wyjaśnienia w drodze przesłuchania.

§ 6. Niezłożenie wyjaśnień w terminie, o którym mowa w § 5, lub niestawiennictwo w wyznaczonym przez rzecznika dyscyplinarnego terminie przesłuchania nie wstrzymuje dalszych czynności.

§ 7. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne nie dostarczyło podstaw do złożenia do sądu dyscyplinarnego wniosku dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

§ 8. W terminie siedmiu dni od dnia doręczenia postanowienia, o którym mowa w § 4 albo 7, organowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, oraz odpowiednio kolegium sądu apelacyjnego albo kolegium sądu okręgowego, właściwemu dla sędziego, wobec którego prowadzono czynności wyjaśniające, albo któremu przedstawiono zarzuty, a także temu sędziemu, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego.

§ 9. Na żądanie organu uprawnionego do wniesienia zażalenia rzecznik dyscyplinarny niezwłocznie przesyła lub w inny sposób udostępnia materiały zebrane w toku czynności wyjaśniających lub postępowania dyscyplinarnego.

§ 10. Sąd dyscyplinarny rozpoznaje zażalenie w terminie czternastu dni od dnia jego wniesienia do sądu.”;

20) uchyla się art. 114a;

21) po art. 114a dodaje się art. 114b w brzmieniu:

„Art. 114b. § 1. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego rzecznik dyscyplinarny sporządza wniosek dyscyplinarny.

§ 2. Jeżeli obwinionym jest sędzia, o którym mowa w art. 110 § 3 zdanie drugie, przed sporządzeniem wniosku dyscyplinarnego dotyczącego czynu innego niż przewinienie dyscyplinarne, o którym mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. b, rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Sądu Najwyższego – Izby Odpowiedzialności Zawodowej o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego właściwego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Sąd Najwyższy wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku.

§ 3. Wniosek dyscyplinarny powinien zawierać dokładne określenie danych obwinionego, czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie, a jeżeli przewinieniem dyscyplinarnym wyrządzono szkodę – także dane pokrzywdzonego.”;

22) art. 115 otrzymuje brzmienie:

„Art. 115. § 1. W terminie trzech dni od dnia wniesienia wniosku dyscyplinarnego prezes sądu dyscyplinarnego zarządza losowanie, o którym mowa w art. 111 § 2, a następnie wskazuje referenta sprawy.

§ 2. W terminie siedmiu dni od wyznaczenia referenta zarządza się wyznaczenie terminu rozprawy. Rozprawa odbywa się przed upływem czterdziestu pięciu dni od dnia wniesienia wniosku dyscyplinarnego do sądu dyscyplinarnego.

§ 3. Sąd dyscyplinarny może postanowić o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu, jeżeli uzna to za wystarczające albo złożony został wniosek o wymierzenie kary bez przeprowadzenia rozprawy. Przepis § 2 stosuje się.

§ 4. O terminie pierwszej rozprawy albo posiedzenia zawiadamia się także pokrzywdzonego.”;

23) uchyla się art. 115a–115c;

24) art. 117 otrzymuje brzmienie:

„Art. 117. Jeżeli w toku rozprawy zostanie ujawnione przewinienie dyscyplinarne, którego nie obejmuje wniosek dyscyplinarny, sąd dyscyplinarny może wydać wyrok co do tego przewinienia dyscyplinarnego tylko na wniosek rzecznika dyscyplinarnego określający dokładnie czyn stanowiący to przewinienie dyscyplinarne oraz pod warunkiem wyrażenia zgody przez obwinionego lub jego obrońcę; w razie braku zgody rzecznik dyscyplinarny prowadzi w tym zakresie odrębne postępowanie dyscyplinarne.”;

25) art. 119 otrzymuje brzmienie:

„Art. 119. Jeżeli przewinienie zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny poucza o tym strony oraz zawiadamia prokuratora, umożliwiając mu zajęcie stanowiska. W tym samym postępowaniu sąd dyscyplinarny rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i wydaje uchwałę, o której mowa w art. 80 § 2c.”;

26) w art. 121:

a) uchyla się § 3 i 4,

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Jeżeli sąd dyscyplinarny pierwszej instancji rozpoznawał sprawę dyscyplinarną na posiedzeniu, sąd dyscyplinarny drugiej instancji rozpoznaje odwołanie na posiedzeniu, chyba że bezpośrednie przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości albo w części na rozprawie jest niezbędne dla prawidłowego rozpoznania sprawy.”,

c) uchyla się § 6;

27) w art. 122 uchyla się § 2–4;

28) w art. 123:

a) uchyla się § 1,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości co do kar, o których mowa w art. 109 § 1 pkt 4 i 5, a co do kar, o których mowa w art. 109 § 1 pkt 2a–3 – do prezesa sądu w stosunku do sędziego tego sądu. Jeżeli karę, o której mowa w art. 109 § 1 pkt 3 wymierzono prezesowi sądu albo wiceprezesowi sądu, wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości.”;

29) art. 128 otrzymuje brzmienie:

„Art. 128. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej rozdziałów I–III ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655 i 958).”;

30) w art. 129 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego albo orzeka karę złożenia sędziego z urzędu, zawiesza sędziego w czynnościach służbowych na czas trwania postępowania dyscyplinarnego.”;

31) w art. 130:

a) w § 1 wyrazy „Minister Sprawiedliwości” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli sędzia, o którym mowa w § 1, pełni funkcję prezesa sądu, zarządzenie przerwy w czynnościach służbowych należy do prezesa sądu przełożonego albo Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.”,

- c) w § 3 w zdaniu pierwszym wyrazy „Minister Sprawiedliwości” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”;
- 32) w art. 131:
- a) § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. W sprawie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych lub uchylenia zarządzenia o przerwie w wykonywaniu czynności służbowych, po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego, a także w przypadkach, o których mowa w art. 37 § 5 oraz art. 75 § 2 pkt 3, sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę. Sąd dyscyplinarny wysłuchuje sędziego, jeżeli stawił się na posiedzenie, a w przypadku, o którym mowa w art. 37 § 5 – także prezesa właściwego sądu.”;
- b) § 4 otrzymuje brzmienie:
- „§ 4. Na uchwałę o zawieszeniu w czynnościach służbowych sędziemu przysługuje zażalenie, a rzecznikowi dyscyplinarnemu – na uchwałę o uchyleniu zarządzenia o przerwie w wykonywaniu czynności służbowych; zażalenie nie wstrzymuje wykonania uchwały.”;
- 33) w art. 133a § 2 otrzymuje brzmienie:
- „§ 2. Przy orzekaniu kary łącznej stosuje się następujące zasady:
- 1) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar rodzajowo tożsamyh wymierza się karę łączną tego samego rodzaju bądź karę surowszą;
  - 2) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar upomnienia wymierza się łączną karę upomnienia albo nagany;
  - 3) w razie orzeczenia kary upomnienia i nagany wymierza się łączną karę nagany;
  - 4) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar nagany wymierza się łączną karę nagany albo karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego bądź usunięcia z zajmowanej funkcji;
  - 5) kary upomnienia i nagany nie podlegają łączeniu z karą obniżenia wynagrodzenia zasadniczego;
  - 6) w razie orzeczenia dwóch lub więcej kar obniżenia wynagrodzenia zasadniczego łączna kara obniżenia wynagrodzenia zasadniczego nie może być niższa niż najwyższa z orzeczonych kar obniżenia wynagrodzenia oraz nie może być wyższa niż suma tych kar i nie może przekraczać 60% wynagrodzenia;
  - 7) kara usunięcia z zajmowanej funkcji nie podlega łączeniu z karami upomnienia, nagany i karą obniżenia wynagrodzenia zasadniczego;

- 8) kara przeniesienia na inne miejsce służbowe nie podlega łączeniu z karami upomnienia, nagany i karą obniżenia wynagrodzenia;
- 9) przy orzeczonych za kilka przewinień karach rodzajowo różnych i karze złożenia sędziego z urzędu wymierza się wyrok łączny złożenia sędziego z urzędu.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 137 i ...) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziów sądów administracyjnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.”,

b) uchyla się § 1a–1c;

2) po art. 33 dodaje się art. 33a w brzmieniu:

„Art. 33a. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, ustala, w drodze rozporządzenia, liczbę stanowisk sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, w tym liczbę wiceprezesów tego Sądu, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz liczbę i rodzaj spraw rozpoznawanych przez Naczelnny Sąd Administracyjny.”;

3) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Wewnętrzną organizację Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz zasady wewnętrznego postępowania określa regulamin Naczelnego Sądu Administracyjnego, uchwalany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. Regulamin Naczelnego Sądu Administracyjnego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.”;

4) w art. 48 uchyla się § 5.

Art. 6. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66, 1236 i 2050 oraz z 2022 r. poz. 655) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 137 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Za przewinienia służbowe, w tym za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa i uchybienie godności urzędu, prokurator odpowiada dyscyplinarnie (przewinienia dyscyplinarne).”;

- 2) w art. 142 uchyla się § 1a;
- 3) w art. 145 w § 1 w pkt 1 w lit. b skreśla się wyrazy „, , oraz w sprawach, o których mowa w art. 137 § 1 pkt 3”;
- 4) uchyla się art. 153a i art. 153b;
- 5) uchyla się art. 157a;
- 6) uchyla się art. 158a i art. 158b;
- 7) w art. 163a uchyla się § 2–4.

Art. 7. W ustawie z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 190 i poz. 568) uchyla się art. 7.

Art. 8. 1. Mandat członków Krajowej Rady Sądownictwa wybranych na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 wygasa z dniem ogłoszenia, w drodze obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, wyników wyborów, o których mowa w ust. 2.

2. Wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa w miejsce członków, o których mowa w ust. 1, dokonuje się na podstawie ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że:

- 1) wybory przeprowadza się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 2) publiczne wysłuchanie kandydatów zarządzają i organizują odpowiednio Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 9. 1. Postępowania w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego, sędziego sądu administracyjnego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym, toczące się przed Krajową Radą Sądownictwa, w skład której wchodził członkowie wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, umarza się z mocy prawa.

2. Postępowania w sprawach umorzonych na podstawie ust. 1 są wszczynane ponownie w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, na podstawie nowych obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich lub asesorskich.

3. Postępowania w sprawach indywidualnych innych niż sprawy, o których mowa w ust. 1, toczące się przed Krajową Radą Sądownictwa, w skład której wchodził członkowie

wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, ulegają zawieszeniu do czasu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie art. 8 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 10. 1. Uchwały w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego, sędziego sądu administracyjnego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym podjęte przez Krajową Radę Sądownictwa, w skład której wchodziłi członkowie wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, są obarczone istotną wadą prawną związaną z brakiem należytej gwarancji dla ochrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

2. Sprawy indywidualne, o których mowa w ust. 1, podlegają ponownemu rozpatrzeniu przez Krajową Radę Sądownictwa, której członkowie zostali wybrani na podstawie art. 8 ust. 2 niniejszej ustawy, w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Krajowa Rada Sądownictwa, rozpatrując ponownie sprawę indywidualną dotyczącą powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego, sędziego sądu administracyjnego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym, może stwierdzić, że sprawa ta została rozstrzygnięta z naruszeniem zasad niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

4. Podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 3, stanowi podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego oraz wystąpienia do sądu dyscyplinarnego z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej i wymierzenie kary złożenia z urzędu.

5. Sprawy indywidualne inne niż sprawy, o których mowa w ust. 1, rozstrzygnięte uchwałami Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodziłi członkowie wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, podlegają ponownemu rozpatrzeniu na wniosek uczestnika postępowania zgłoszony w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Sędzia Sądu Najwyższego, sędzia sądu powszechnego, sędzia sądu administracyjnego, sędzia sądu wojskowego oraz asesor sądowy w sądzie administracyjnym, który został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodziłi członkowie wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, nie może wykonywać czynności wynikających z tego powołania, jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa podjęła w stosunku do tego sędziego albo asesora sądowego uchwałę, o której mowa w art. 10 ust. 3.

Art. 12. 1. Orzeczenia wydane przez sądy, w składzie których uczestniczył sędzia Sądu Najwyższego orzekający w innej izbie niż Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, sędzia sądu powszechnego, sędzia sądu wojskowego, sędzia sądu administracyjnego albo asesor sądowy w sądzie administracyjnym, powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodził członek wybrany na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, pozostają w mocy.

2. Okoliczność, że orzeczenie zostało wydane przez sąd, w składzie którego uczestniczył sędzia albo asesor sądowy, o których mowa w ust. 1, stanowi podstawę do wniesienia środka zaskarżenia, a także wniosku albo skargi o wznowienie postępowania.

3. Wniosek albo skargę o wznowienie postępowania opartą na podstawie, o której mowa w ust. 2, można wnieść w terminie roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Terminów, o których mowa w art. 407 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.²⁾) oraz art. 277 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 329 i 655) nie stosuje się.

4. W przypadku uwzględnienia środka zaskarżenia, wniosku albo skargi o wznowienie z powodu okoliczności, o której mowa w ust. 2, koszty postępowania obciążają Skarb Państwa.

Art. 13. 1. Do postępowań, o których mowa w przepisach rozdziału 7 ustawy zmienianej w art. 2, rozdziału 5 ustawy zmienianej w art. 3, działu II rozdziału 3 ustawy zmienianej w art. 4 oraz działu IV rozdziału 3 ustawy zmienianej w art. 6, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy odpowiednio ustawy zmienianej w art. 2–4 albo art. 6, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że dotychczasowe czynności podjęte w tych postępowaniach pozostają w mocy, z wyjątkiem czynności podjętych zgodnie z art. 113b i art. 115c ustawy zmienianej w art. 4 albo art. 157a i art. 158b ustawy zmienianej w art. 6.

2. Do wyroków nakazowych wydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie art. 41aa ustawy zmienianej w art. 3, art. 115b ustawy zmienianej w art. 4 albo art. 158a ustawy zmienianej w art. 6 stosuje się przepisy dotychczasowe.

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2050, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974 i 1098).

Art. 14. 1. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym, któremu obowiązki powierzono na podstawie art. 39b § 1 ustawy zmienianej w art. 3, wygasa z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym, któremu obowiązki powierzono na podstawie art. 110a § 1 ustawy zmienianej w art. 4, wygasa z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Kadencje Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, powołanych na podstawie art. 40 § 2 ustawy zmienianej w art. 3, wygasają z upływem miesiąca od dnia ogłoszenia, w drodze obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, wyników wyborów, o których mowa w art. 8 ust. 2 niniejszej ustawy.

4. Kadencje Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, powołanych na podstawie art. 112 § 3 ustawy zmienianej w art. 4, oraz kadencje zastępców rzecznika dyscyplinarnego działających przy sądach apelacyjnych i zastępców rzecznika dyscyplinarnego działających przy sądach okręgowych, powołanych na podstawie art. 112 § 6 i 7 ustawy zmienianej w art. 4, wygasają z upływem miesiąca od dnia ogłoszenia, w drodze obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, wyników wyborów, o których mowa w art. 8 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 15. 1 Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem wygaśnięcia kadencji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa trzech kandydatów na to stanowisko.

2. Zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem wygaśnięcia kadencji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, zgłaszają Krajowej Radzie Sądownictwa po jednym kandydacie na te stanowiska.

3. Kolegia sądów apelacyjnych i kolegia sądów okręgowych z obszarów poszczególnych apelacji, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem wygaśnięcia kadencji zastępców rzecznika dyscyplinarnego działających przy sądach apelacyjnych, zgłaszają właściwym zgromadzeniom ogólnym sędziów sądu apelacyjnego po jednym kandydacie na stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego działającego przy sądzie apelacyjnym.

Art. 16. 1. Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego staje się Izbą Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

2. Prezes Sądu Najwyższego kierujący Izbą Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego staje się Prezesem Sądu Najwyższego kierującym Izbą Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

3. Sędziowie Sądu Najwyższego orzekający w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego stają się sędziami orzekającymi w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Art. 17. 1. Tworzy się Radę Społeczną przy Krajowej Radzie Sądownictwa.

2. Podmioty określone w art. 22a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 wskazują Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa członków Rady Społecznej w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia, w drodze obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, wyników wyborów, o których mowa w art. 8 ust. 2 niniejszej ustawy.

3. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa zwołuje pierwsze posiedzenie Rady Społecznej w terminie 14 dni od dnia upływu terminu, o którym mowa w ust. 2.

Art. 18. 1. Znosi się Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

2. Wszczęte i niezakończone sprawy należące do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego są prowadzone przez:

- 1) Izbę Cywilną Sądu Najwyższego, Izbę Karną Sądu Najwyższego albo Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – w przypadku skarg nadzwyczajnych dotyczących odpowiednio spraw, o których mowa w art. 23, art. 24 albo art. 25 ustawy zmienianej w art. 2, oraz skarg dotyczących przewlekłości postępowania przed sądami powszechnymi, sądami wojskowymi oraz Sądem Najwyższym;
- 2) Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – w przypadku spraw, o których mowa w art. 26 § 1 pkt 3–9 i 11 ustawy zmienianej w art. 2;
- 3) sąd, który według ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1030 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655 i 958) albo ustawy z dnia 24 sierpnia

2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124) jest właściwy do rozpoznania wniosku lub oświadczenia, o których mowa w art. 26 § 2 ustawy zmienianej w art. 2;

- 4) Izbę Cywilną Sądu Najwyższego, Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego albo Naczelny Sąd Administracyjny – w przypadku skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, o których mowa w art. 26 § 4 ustawy zmienianej w art. 2.

3. Zagadnienia prawne, o których mowa w art. 82 § 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 2, przekazane do rozstrzygnięcia składowi całej Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego i nierozstrzygnięte, są rozstrzygane przez właściwą izbę Sądu Najwyższego.

Art. 19. 1. Kadencja Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych ustaje z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Członkostwo członków i zastępcy członka w Kolegium Sądu Najwyższego wybranych przez zgromadzenie sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych ustaje z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 20. Do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie przepisów, o których mowa w:

- 1) art. 33a ustawy zmienianej w art. 5 – liczba stanowisk sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego odpowiada liczbie ustalonej w dotychczasowych przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 43 ustawy zmienianej w art. 5;
- 2) art. 43 ustawy zmienianej w art. 5 – do wewnętrznej organizacji Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz wewnętrznego postępowania stosuje się odpowiednio dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 43 ustawy zmienianej w art. 5.

Art. 21. Do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie przepisów, o których mowa w:

- 1) art. 4 ustawy zmienianej w art. 2 – do wewnętrznej organizacji Sądu Najwyższego, szczegółowego podziału spraw między izby Sądu Najwyższego oraz wewnętrznego postępowania stosuje się:
  - a) odpowiednio przepisy ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz
  - b) odpowiednio dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4 ustawy zmienianej w art. 2;

- 2) art. 4a ustawy zmienianej w art. 2 – liczba stanowisk sędziego Sądu Najwyższego odpowiada liczbie ustalonej w dotychczasowych przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 4 ustawy zmienianej w art. 2.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem ustawy jest przede wszystkim przywrócić przepisom regulującym sposób wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa treści zgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz usunięcie negatywnych konsekwencji wadliwego rozwiązania obowiązującego od 2018 r.

Zmiana w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa (art. 1, art. 8, art. 9 i art. 17 projektu)

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. Krajowa Rada Sądownictwa (KRS) składa się z:

- 1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
- 2) **piętnastu członków wybranych spośród sędziów** Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych,
- 3) **czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów** oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów.

Zarówno dla stron porozumienia zawartego między rządem i opozycją w 1989 r. (Okrągły Stół), jak i dla członków Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego pracujących nad projektem Konstytucji było jasne, że sędziów do KRS wybierać mają sędziowie (zob. stenogramy posiedzeń). Tak też przepis ten był rozumiany od wejścia w życie Konstytucji z 1997 r.

Choć Konstytucja wyraźnie wskazuje rolę Sejmu, jak i Senatu, przy obsadzie składu Rady (wybór – odpowiednio czterech i dwóch członków), w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw przeniesiono kompetencję do wyboru 15 sędziów-członków Rady na Sejm. W zasadzie we wszystkich opiniach prawnych wskazywano wówczas na niezgodność tego rozwiązania z Konstytucją. W praktyce rozwiązanie przyjęte w 2017 r. niesie także negatywne

proceduralne, prawne i finansowe konsekwencje dla obywateli polskich i Państwa Polskiego w międzynarodowym i wewnętrznym obrocie prawnym.

Jakkolwiek można dyskutować na temat optymalnej liczby członków KRS wybieranych przez poszczególne podmioty, bez zmiany Konstytucji nie jest możliwa zmiana w tym zakresie: 15 członków spośród sędziów powinni wybierać sędziowie. Najlepszym możliwym rozwiązaniem jest obecnie dostosowanie treści ustawy o KRS do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Nowością zaproponowaną w projekcie, w stosunku do stanu prawnego sprzed 2018 r., jest to, że 15 sędziów do KRS będzie wybieranych w wyborach bezpośrednich przez wszystkich sędziów polskich. Do 2018 r. sędziowie byli wybierani do KRS przez zgromadzenia ogólne lub zgromadzenia przedstawicieli.

Należy mieć na względzie, że zgodnie z Konstytucją „Krajowa Rada Sądownictwa stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów”. Sądy powinny być niezależne zarówno od władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej. Niezgodność rozwiązania wprowadzonego w 2018 r. przewidującego, że Sejm wybiera w sumie 19 z 25 członków KRS, polega na tym, że na straży niezależności sądów stoi organ wyłoniony przez aktualną partyjną większość sejmowo-rządową. KRS zdominowana przez większość sejmowo-rządową nie jest w stanie stać na straży niezależności od tej większości (Sejmu, rządu, partii).

By zdemokratyzować wybór sędziów do KRS przez sędziów, projekt przewiduje możliwość zgłaszania kandydatów na członków KRS – spośród sędziów – także przez grupy obywateli mających prawo wyborcze w wyborach do Sejmu.

Dopelnieniem tego najbardziej demokratycznego od 1989 r. sposobu obsadzania organu (którego główne zadanie to selekcja najlepszych kandydatów na stanowiska sędziowskie) jest propozycja utworzenia przy nim organu opiniodawczego składającego się z przedstawicieli instytucji, grup zawodowych i stowarzyszeń działających w obszarze praw człowieka lub wymiaru sprawiedliwości.

Nie ma wątpliwości, że rdzeniem władzy w demokratycznym państwie jest partia (koalicja), która uzyskała większość w parlamencie (lub jego pierwszej izbie), w wolnych, uczciwych wyborach. Nie ma też wątpliwości, że nawet władza wybrana w wyborach musi być kontrolowana (ograniczana) przez takie instytucje, jak niezależne sądy, niezależne media i muszą jej towarzyszyć inne niezależne organy (czy to niezależny prezydent, niezależna

druga izba, czy niezależny samorząd terytorialny). Warto zwrócić uwagę, że tylko niezależny od partii rządzącej sąd (konstytucyjny, administracyjny, cywilny czy karny) jest w stanie zapewnić obywatelowi sprawiedliwy wyrok w przypadku, gdy po stronie przeciwnej stanie reprezentant aktualnej władzy lub partii rządzącej (jako reprezentant organu władzy bądź jako prywatna osoba).

**Problem istotnych wad prawnych wprowadzonej w 2018 r.
procedury powołania sędziów (art. 10, art. 11)**

W związku z tym, iż liczna grupa sędziów w sądach została w ostatnim okresie powołana z pominięciem wniosku właściwie obsadzonej Krajowej Rady Sądownictwa, coraz częściej osoby i organy będące stronami postępowań sądowych w Polsce lub za granicą mają problemy w dochodzeniu oczekiwanego rozstrzygnięcia przed sądami zagranicznymi lub międzynarodowymi. Sądy te odmawiają niewłaściwie obsadzonym sądom polskim statusu sądu w rozumieniu prawa międzynarodowego lub europejskiego. Proponuje się zatem, by wyłoniona zgodnie z Konstytucją Krajowa Rada Sądownictwa (co nastąpi, jak można oczekiwać, po rychłym wejściu w życie prezentowanego projektu), ponownie rozpatrzyła sprawy powołania tych sędziów. Właściwie obsadzona KRS będzie mogła stwierdzić, że sprawa powołania danego sędziego została rozstrzygnięta z naruszeniem zasad niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Jeśli KRS tak stwierdzi, osoba taka nie będzie mogła orzekać w sądzie.

Również inne sprawy (tzw. indywidualne) rozpatrzone przez KRS będą mogły zostać ponownie rozstrzygnięte uchwałami prawidłowo obsadzonego organu, o ile osoby zainteresowane wystąpią z odpowiednim wnioskiem w tym zakresie. Z kolei postępowania w toku zostaną albo umorzone (w sprawach dotyczących powołania na urząd sędziego), albo zawieszane do czasu wyboru członków KRS w projektowanej procedurze (w sprawach pozostałych).

Zmiany w ustawie o Sądzie Najwyższym i ustawie – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (art. 2, art. 5, art. 16, art. 18–21)

Proponowane zmiany przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym i przepisów dotyczących Naczelnego Sądu Administracyjnego mają na celu przywrócenie tym sądom autonomii organizacyjnej. Kilka lat temu pozbawiono Sąd Najwyższy kompetencji do decydowania o wewnętrznym podziale zadań i wewnętrznym trybie pracy, przekazując prawo decydowania o tym Prezydentowi i Prezesowi Rady Ministrów. Inne organy władzy (np. Sejm, Senat, Prezydent, Rada Ministrów, Prezes Rady Ministrów) same określają strukturę swoich urzędów i tryb swojej pracy. Brak jest uzasadnienia, by w odniesieniu do Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego dokonywali tego dwaj przedstawiciele władzy wykonawczej.

Kolejną propozycją jest likwidacja Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w Sądzie Najwyższym. W kontekście faktu, że zasiadają w niej osoby wyłonione przez organ nieposiadający konstytucyjnych cech Krajowej Rady Sądownictwa – a dodajmy, że fakt ten skłonił Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do zaproponowania likwidacji Izby Dyscyplinarnej – likwidacja i tej pierwszej Izby nie powinna budzić sprzeciwu.

Postępowania dyscyplinarne (art. 3–6, art. 13–15)

Kolejnym elementem projektu jest zmiana podmiotów uprawnionych do wyboru rzeczników dyscyplinarnych, a także zmiana organizacji sądów dyscyplinarnych działających w strukturach sądownictwa wojskowego i powszechnego. W projekcie zaproponowano m.in. zdecentralizowany model obsady funkcji rzeczników. Zadanie to zostanie powierzone nie Ministrowi Sprawiedliwości, lecz Krajowej Radzie Sądownictwa działającej z inicjatywy właściwych zgromadzeń sądów oraz organom samorządów sędziowskich. Proponowane rozwiązanie zapewni zgodność krajowych przepisów z wzorcami, które były podstawą negatywnej oceny postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów polskich dokonywanej przez trybunały unijny i europejski oraz sądy innych państw.

Proponuje się też usunięcie przepisów, które postępowaniom dyscyplinarnym wszczynanym w stosunku do sędziów i prokuratorów nadały wyjątkowo represyjny charakter (obniżając tym samym standardy przewidziane w procedurze karnej), jak również powrót do

obowiązującej przed 2020 r. definicji przewinienia dyscyplinarnego (jako spójnej i nie obciążonej wadami merytorycznymi), z zastrzeżeniem jednakże drobnych korekt związanych z koniecznością udzielenia odpowiedzi na wątpliwości, które ujawniały się w praktyce sądów dyscyplinarnych.

Status spraw rozstrzygniętych przez skład sądu, w którym uczestniczyła osoba powołana na urząd sędziego z pominięciem właściwie wybranej KRS (art. 12)

Zaproponowany przepis przejściowy przewiduje, że jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sąd, w składzie którego uczestniczył sędzia albo asesor sądowy powołany z pominięciem Krajowej Rady Sądownictwa obsadzonej zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, będzie to stanowiło podstawę do wniesienia środka zaskarżenia, wniosku albo skargi o wznowienie postępowania. W przypadku uwzględnienia środka zaskarżenia, wniosku albo skargi o wznowienie z powodu powyżej okoliczności, koszty postępowania obciążą Skarb Państwa.

Założenia do rozporządzeń

W rozporządzeniu, o którym mowa w art. 11f, dodawanym w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa (art. 1), Minister Sprawiedliwości powinien wprowadzić mechanizmy zapewniające nie tylko sprawne przeprowadzenie wyborów (co wynika z wytycznych), lecz także gwarantujące zachowanie tajności i bezpośredniości głosowania (co wynika z innych przepisów projektu). Sposób przeprowadzenia wyborów powinien obejmować procedurę przygotowania, przechowywania i przekazywania dokumentów wyborczych, a w przypadku głosowania elektronicznego także zasady funkcjonowania elektronicznej platformy wyborczej służącej do głosowania. Wzory list poparcia powinny odnosić się osobno do kandydatów zgłaszanych przez grupę sędziów i przez grupę obywateli. Należy przyjąć, że będą one zawierać imię i nazwisko kandydata oraz miejsce wykonywania przez niego obowiązków służbowych (sąd, w którym orzeka), a także imię i nazwisko, numer PESEL oraz miejsce zamieszkania osoby popierającej kandydata albo dane sędziego popierającego kandydata (analogiczne jak w przypadku samego kandydata, a dodatkowo również numer PESEL). Karty do głosowania powinny obejmować w szczególności imię i nazwisko

kandydata oraz nazwę sądu, w którym orzeka. Lista uprawnionych do głosowania powinna obejmować imię i nazwisko sędziego, nazwę sądu, numer PESEL, a ponadto miejsce na podpis sędziego poświadczający, że otrzymał kartę do głosowania. Obwieszczenie powinno obejmować liczby uprawnionych do głosowania, liczbę wydanych kart, liczbę kart ważnych wyjętych z urny, liczbę głosów ważnych, liczbę głosów oddanych na poszczególnych kandydatów oraz wskazanie sędziego, który został wybrany do Krajowej Rady Sądownictwa. W przypadku głosowania elektronicznego, w systemie powinien być odnotowany fakt uczestnictwa sędziego w głosowaniu. System powinien ponadto uniemożliwiać ustalenie, na kogo dany sędzia oddał głos.

W rozporządzeniach Prezydenta określających liczbę stanowisk w Sądzie Najwyższym i Naczelnym Sądzie Administracyjnym, liczba stanowisk nie powinna odbiegać od liczby określonej zgodnie z aktualnie obowiązującymi aktami wykonawczymi.

Oczekiwane skutki i wyniki konsultacji

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe projektowanej ustawy zostały przedstawione w ocenie skutków regulacji.

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostały zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji zostały przedstawione w ocenie skutków regulacji.

Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest w pełni zgodny z prawem Unii Europejskiej, a także zapewnia zgodność prawa krajowego z wymogami wynikającymi z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw</i>	Data sporządzenia: 8.06.2022 r.
Przedstawiciel wnioskodawcy: Marszałek Gabriela Morawska-Stanecka	Źródło: inicjatywa ustawodawcza senatorów
Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Katarzyna Konieczko, wicedyrektor, tel. 22 694 90 11 Marek Jarentowski, główny ekspert, tel. 22 694 93 38 w zakresie OSR: Marian Fałek, główny ekspert, tel. 22 694 90 82	Nr druku: 50, 50 S, 50 X

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zmiany w polskim wymiarze sprawiedliwości, wprowadzane od 2016 r., nie przyczyniły się do zwiększenia jego efektywności. Wręcz przeciwnie – badania pokazują, że średni czas oczekiwania na rozstrzygnięcie sądowe uległ wydłużeniu¹. Niemniej problemem jest nie tylko długotrwałość postępowań sądowych. W rzeczywistości bowiem jeszcze większy niepokój wywołuje pogłębiający się kryzys konstytucyjny i ściśle z nim powiązany chaos prawny oraz ryzyko nieuznawania orzeczeń polskich sądów przez sądy państw członkowskich UE.

Na to wszystko nakłada się coraz mniejsze zaufanie, jakim polskie społeczeństwo darzy sądy. Jak wynika z badań opinii publicznej, poziom niezależności sądów i niezawisłości sędziów jest oceniany jako niski, a do tego stale pogarszający się. W 2019 r. jedynie 34 % ogółu społeczeństwa (wśród przedsiębiorców zaledwie 27 %) postrzegало niezależność sądów jako „dobrą lub bardzo dobrą”². Zarazem ingerencja lub presja ze strony rządu oraz polityków jest najczęściej wskazywana jako przyczyna braku niezależności sądów i niezawisłości sędziów³.

Do takiej oceny wydatnie przyczyniła się nowelizacja *ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz uchwalenie *ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym*. Wprowadzony *ustawą z dnia 8 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* mechanizm wyboru sędziowskich członków Rady doprowadził do jej znaczącego upolitycznienia (w istocie aż 23 na 25 członków wybieranych jest przez czynniki polityczne). Co więcej – ujawnione nieprawidłowości polegające na wyborze sędziego, który nie dysponował poparciem wymaganym przez ustawę, a także bardzo wąski krąg osób, których podpisy znalazły się na listach poparcia kandydatów, pozbawiły Krajową Radę Sądownictwa jakiegokolwiek legitymizacji. Ten stan faktyczny, jak również brak działań ze strony Rady w obronie niezależności sądów i niezawisłości sędziów (nie wyłączając braku adekwatnej reakcji na ujawnione przez media zorganizowane akcje szkalowania sędziów) jeszcze bardziej spotęgował wątpliwości natury konstytucyjnej zgłaszane wobec nowego modelu wyboru sędziów do KRS. Wypada także podkreślić, że zastrzeżeń odnośnie do naruszenia art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji zgłaszanych w doktrynie prawa nie usunęło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wydane w sprawie K 12/18, zwłaszcza wobec pozorności wniosku inicjującego kontrolę konstytucyjności, złożonego przez samą KRS, oraz zarzutów co do prawidłowości składu Trybunału, który rozstrzygnął o zgodności art. 9a *ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa z ustawą zasadniczą*.

Równie kontrowersyjne okazały się zmiany wprowadzone *ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym*. Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2019 r. (C-619/18) Trybunał Sprawiedliwości UE stwierdził uchybienie przez państwo polskie zobowiązaniom wynikającym z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z regulacjami określającymi wiek przechodzenia sędziów Sądu Najwyższego w stan spoczynku. Z kolei utworzenie Izby Dyscyplinarnej w strukturze Sądu Najwyższego i powierzenie jej kompetencji m.in. w zakresie rozpatrywania odwołań w sprawach dotyczących stosunku służbowego sędziów Sądu Najwyższego oraz sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego było bezpośrednią przyczyną przedstawienia TSUE trzech pytań prejudycjalnych artykułujących wątpliwości odnośnie do tego, czy Izba Dyscyplinarna spełnia warunki, od których zależy uznanie jej za sąd w rozumieniu prawa europejskiego (C-585/18, C-624/18, C-625/18). W dniu 19 listopada 2019 r. zapadł w tej sprawie wyrok, w którego motywach Trybunał Sprawiedliwości UE dokonał wykładni przepisów prawa europejskiego i jednocześnie określił kryteria, jakie powinien spełniać niezawisły i bezstronny sąd. Ocenę spełnienia tych kryteriów przez Izbę Dyscyplinarną SN uzależniono od odpowiedzi na kilka pytań, w tym na pytania związane z kondycją i sposobem funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa. Dysponując tymi wskazówkami, w wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r. Sąd Najwyższy wywiódł, iż KRS w składzie ukształtowanym na podstawie art. 9a *ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa* nie jest organem bezstronnym i niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził również, że Izba

¹ Dane zawarte w opracowaniu NIK – Informacji o wynikach kontroli pt. „Realizacja projektów informatycznych mających na celu usprawnienie wymiaru sprawiedliwości”, opubl. 15.01.2021 r. (str. 12).

² Tablica wyników wymiaru sprawiedliwości UE 2020, wykresy 44-47. Postrzegany poziom niezależności sądów i niezawisłości sędziów dzieli się na następujące kategorie: bardzo niski (mniej niż 30 % respondentów postrzega niezależność sądów i niezawisłości sędziów jako dość dobrą lub bardzo dobrą); niski (30-39 %), średni (40-59 %), wysoki (60-75 %) i bardzo wysoki (powyżej 75 %).

³ Tablica wyników wymiaru sprawiedliwości UE 2020, wykresy 45 i 47.

Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa UE, a przez to nie czyni też zadość wymogom płynącym z art. 45 ust. 1 Konstytucji (III PO 7/18).

Do analogicznych konstatacji doszedł także Sąd Najwyższy orzekający w składzie trzech izb: Izby Cywilnej, Izby Karnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (uchwała z dnia 23 stycznia 2020 r., BSAI-4110-1/20), z tym że wypowiedź ta miała na celu głównie rozstrzygnięcie wątpliwości pojawiających się w obrocie prawnym, dotyczących statusu sędziów powołanych na wniosek KRS, w której składzie uczestniczyli sędziowie wybrani przez Sejm, oraz mocy wiążącej wydawanych przez nich orzeczeń. Uchwała ta spotkała się ze skrajnie różnymi reakcjami. Z jednej strony, sądy zaczęły oceniać legitymację (przymiot niezawisłości) sędziów powołanych w procedurze z udziałem wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa. Z drugiej natomiast – Trybunał Konstytucyjny, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, orzekł, że uchwała ta jest niezgodna z kilkoma wzorcami konstytucyjnymi, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (orzeczenie z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20). Sytuacji tej nie naprawiła, a raczej jeszcze bardziej ją skomplikowała, *ustawa z dnia 20 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw*, która zakazała – pod rygorem odpowiedzialności dyscyplinarnej – badania kwestii związanych z inwestyturą przyznawaną poszczególnym sędziom na skutek aktu powołania wydawanego przez Prezydenta RP.

Nie da się ponadto pominąć faktu, że po podjęciu przez Sąd Najwyższy powołanej wyżej uchwały zapadły kolejne orzeczenia w sprawach przeciwko państwu polskiemu, w tym postanowienie TSUE z dnia 8 kwietnia 2020 r. o zastosowaniu środka tymczasowego w postaci zawieszenia działalności Izby Dyscyplinarnej SN, a następnie – w tej samej sprawie – wyrok z dnia 15 lipca 2021 r. stwierdzający naruszenie przez Polskę z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (C-791/19), postanowienia TSUE z dnia 14 lipca 2021 r. i 27 października 2021 r. (C-204/21) czy też wyrok TSUE z dnia 6 października 2021 r. odnoszący się z kolei do spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wymogów niezawisłości i bezstronności. Jednocześnie we wskazanym wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. TSUE negatywnie ocenił konkretne postanowienia ustaw regulujących ustrój Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, związane z postępowaniami dyscyplinarnymi, ze względu na to, że godzą one w niezawisłość sędziowską.

Zmiany w polskim wymiarze sprawiedliwości zostały również negatywnie ocenione przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, których w wyrokach z dnia 22 lipca 2021 r. (sprawa Reczkowicz przeciwko Polsce – skarga nr 43447/19), 8 listopada 2021 r. (Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce – skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz 3 lutego 2022 r. (Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce – skarga nr 1469/20). Stąd też, niezależnie od rozwiązań wprowadzonych *ustawą z dnia 20 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* niektórzy sędziowie nadal, w ramach wykonywania czynności orzeczniczych, dokonują sprawdzenia, czy inny sędzia został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukonstytuowanej w sposób określony w art. 9a *ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa*.

W świetle powyższych okoliczności nie można negować tego, że Polska ma systemowy problem grozący chaosem (dualizmem) prawnym i brakiem stabilności orzeczeń sądowych, a tym samym całkowitym podważeniem zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Co jednak najbardziej istotne: źródłem tego problemu jest funkcjonowanie Krajowej Rady Sądownictwa, która nie wykazuje tożsamości z organem konstytucyjnym (tak m.in. ostatnio Sąd Najwyższy w pkt 1 uchwały wydanej w składzie siedmiu sędziów w sprawie o sygn. akt I KZP 2/22), zaś następstwem opisywanego stanu rzeczy jest przede wszystkim pozbawienie jednostek prawa do sądu niezależnego, bezstronnego i niezawisłego, a więc gwarancji wywodzonej z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych (w związku z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej) i zarazem prawa do sądu „ustanowionego ustawą” w rozumieniu powołanego już art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Konkluzji tej nie zmienia uchwalenie, po rozpatrzeniu projektu przedłożonego przez Prezydenta RP (druk sejmowy 2011), *ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw*, gdyż ustawa nie wprowadza żadnych zmian w *ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa*, a przez wprowadzenie zinstytucjonalizowanego testu niezawisłości i bezstronności sędziego różnicuje wręcz sprawy, w których standard niezawisłości i bezstronności może – pod pewnymi warunkami – zostać wyegzekwowany przez samą zainteresowaną stronę oraz sprawy, w przypadku których ustawodawca godzi się wręcz z tym, że omawiany aspekt prawa do sądu nie zostanie zrealizowany. Innymi słowy, państwo przenosi w ten sposób swój obowiązek na obywateli i niejako uchyla się od przyjęcia regulacji, które każdemu zapewnią dostęp do prawidłowo funkcjonującego wymiaru sprawiedliwości.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

W celu rozwiązania przedstawionych problemów proponuje się projekt *ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw*, w którym przewiduje się w szczególności:

- zastąpienie aktualnego modelu wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądowniczej przez Sejm (uchylenie art. 9a ustawy o KRS), modelem opartym na zasadzie wyborów bezpośrednich i powszechnych wśród sędziów,
- zagwarantowanie organom spoza środowiska sędziowskiego oraz obywatelom możliwości zgłaszania kandydatów na

członków KRS oraz ustanowienie przy Radzie nowego ciała opiniodawczego, tj. Rady Społecznej, dla większego włączenia przedstawicieli innych zawodów (w tym prawniczych) oraz społeczeństwa obywatelskiego w proces obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich,

- uniezależnienie Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego od Prezydenta RP w sferze związanej z wewnętrzną organizacją tych sądów (przeniesienie kompetencji dotyczącej uchwalania regulaminu na zgromadzenia sędziów),
- wyeliminowanie z ustaw regulujących ustrój Sądu Najwyższego, sądów wojskowych, sądów powszechnych oraz sądów administracyjnych definicji pozostających w sprzeczności z brzmieniem art. 179 Konstytucji RP oraz rozwiązań ingerujących w kluczowe zadanie sądów, jakim jest dbałość o wymierzanie sprawiedliwości w sposób niezależny i niezawisły, z uwzględnieniem, że standard ten powinien być zagwarantowany we wszystkich sprawach w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji,
- uniezależnienie postępowań dyscyplinarnych od wpływu organów usytuowanych w obrębie władzy wykonawczej, tzn. Ministra Sprawiedliwości i Prezydenta RP (zniesienie instytucji specjalnych rzeczników dyscyplinarnych oraz odebranie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji sprowadzających się do powierzania obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego w pionie sądownictwa wojskowego oraz powszechnego, a zatem w istocie do decydowania o obsadzie sądów dyscyplinarnych, jak również kompetencji w zakresie wyznaczania „zwykłych” rzeczników dyscyplinarnych),
- usunięcie z ustaw regulujących ustrój Sądu Najwyższego, sądów wojskowych, sądów powszechnych oraz prokuratury tych rozwiązań, które odbiegają od standardów wypracowanych na gruncie procedury karnej, a przez to zwiększają stopień represyjności postępowań dyscyplinarnych, jakie mogą być wszczynane w stosunku do sędziów oraz prokuratorów,
- zmodyfikowanie materialnoprawnych przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i prokuratorów,
- wygaszenie mandatów członków Krajowej Rady Sądownictwa wybranych na podstawie art. 9a ust. 1 nowelizowanej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa,
- wprowadzenie mechanizmu weryfikacji sędziów wszystkich pionów sądownictwa oraz asesorów sądowych w sądach administracyjnych, powołanych na wniosek KRS, w składzie której byli sędziowie wybrani przez Sejm (weryfikacja taka zostanie przeprowadzona przez KRS w nowym składzie w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy, ale ostatecznie o złożeniu z urzędu sędziego lub asesora, w którego procesie nominacyjnym naruszono zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów, będzie decydował sąd dyscyplinarny),
- zniesienie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych,
- utrzymanie w mocy rozstrzygnięć wydanych przez sędziów powołanych na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym w art. 9a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (z wyjątkiem rozstrzygnięć zapadłych w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), z tym zastrzeżeniem, że orzeczenia te będą mogły zostać z tego powodu wzruszone.

Oczekuje się, że efektem wdrożenia projektowanej ustawy będzie, po pierwsze, przywrócenie porządku konstytucyjnego w zakresie wyboru członków KRS będących sędziami (w efekcie – przywrócenie Radzie cech organu niezależnego, który jest w stanie wypełniać zadanie, o którym mowa w art. 186 ust. 1 Konstytucji), a po drugie, zapewnienie na gruncie ustaw ustrojowych dotyczących wymiaru sprawiedliwości warunków niezbędnych do urzeczywistnienia gwarancji prawa do sądu. Tym samym stan prawny zostanie dostosowany do wymogów sformułowanych w najnowszym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W dalszej perspektywie następstwem wprowadzenia projektowanych zmian powinna być odbudowa społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości i jego funkcjonariuszy.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W przeważającej części krajów członkowskich UE funkcjonują organy (rady), które cieszą się niezależnością od władz wykonawczej i ustawodawczej bądź też korzystają z daleko posuniętej autonomii. Ich podstawową rolą jest zapewnianie koniecznego wsparcia dla władzy sądowniczej w zakresie sprawowania niezależnego wymiaru sprawiedliwości⁴. Z kolei zgodnie z zaleceniem Komitetu Ministrów Rady Europy z 2010 r., w przypadku ustanowienia rady sądownictwa powinna ona być złożona „co najmniej w połowie z sędziów wybranych przez ich przedstawicieli spośród sędziów wszystkich szczebli i z poszanowaniem zasady pluralizmu wewnątrz wymiaru sprawiedliwości” (zalecenie CM/Rec(2010)12 Komitetu Ministrów, pkt 27).

W kontekście wpływu orzecznictwa TSUE na przepisy państw członkowskich UE wypada natomiast odnotować, że w razie wydania przez Trybunał orzeczenia, z którego wynika konieczność dostosowania ustawodawstwa wewnętrznego, dane państwo jest obowiązane podjąć stosowne działania legislacyjne. Wynika to m.in. z zasady lojalnej współpracy wyrażonej w art. 4 ust. 3 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej („Państwa Członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii”).

⁴ Organy spełniające te kryteria są zrzeszone w Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (European Network of Councils for the Judiciary – ENCJ). Aktualnie ENCJ liczy 22 członków (3 rady działające w Wielkiej Brytanii od 10.06.2020 r. mają w ENCJ status obserwatorów). Do Sieci należy także KRS, przy czym decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 17.09.2018 r. polska Rada została zawieszona w prawach członka – <https://www.ency.eu/members>

Podobne działania naprawcze podejmowane są w następstwie orzeczeń zapadających przed ETPC. Przykładem mogą być w szczególności działania będące konsekwencją wydania przez Wielką Izbę ETPC wyroku z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii (skarga nr 26374/18).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Krajowa Rada Sądownictwa	25 członków, w tym 15 wybieranych członków będących sędziami	ustawa	- wygaszenie mandatów sędziów, którzy zostali wybrani przez Sejm (15), z dniem ogłoszenia, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wyników wyborów do Rady - umorzenie toczących się przed Radą postępowań w sprawach indywidualnych dotyczących powołania na urząd sędziego albo asesora sądowego, oraz zawieszenie innych postępowań w toku - obowiązek ponownego rozpatrzenia spraw indywidualnych przez Radę w nowym składzie, przy czym w przypadku postępowań innych niż dotyczące powołania na urząd sędziego albo asesora sądowego – jedynie na wniosek zgłoszony przez zainteresowanego - obowiązek określenia, w drodze uchwały, formy i porządku wysłuchania publicznego przeprowadzanego w ramach wyborów sędziowskich członków Rady - obowiązek dokonania wyboru Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, a także Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, oraz zapewnienia im warunków działania
sędziowie	Sąd Najwyższy – 110 sądy powszechne: – apelacyjne – 426 – okręgowe – 2 515 – rejonowe – 6 356 sądy wojskowe – <i>brak danych</i> sądy administracyjne: – Naczelny Sąd Administracyjny – 104 – wojewódzkie sądy administracyjne – 475	GUS <i>Rocznik Statystyczny</i> 2019 r.	- prawo kandydowania na członka KRS, z wyjątkiem sędziów delegowanych aktualnie lub w okresie 3 lat poprzedzających ogłoszenie wyborów do pełnienia czynności poza strukturą sądownictwa - prawo zgłoszenia, przez odpowiednio liczną grupę, kandydata na członka KRS - obowiązek wyboru nowych członków KRS - prawo żądania od organu zarządzającego wybory udostępnienia dokumentów związanych z wyborami - prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru członka Rady w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów
- Naczelna Rada Adwokacka - Krajowa Rada Radców Prawnych - Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym - organy uczelni uprawnione do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk prawnych - grupa co najmniej 2 000 obywateli			prawo zgłoszenia kandydata na członka KRS
obywatele			możliwość zadawania pytań w trakcie wysłuchania publicznego sędziów ubiegających się o wybór do KRS
organ zarządzający wybory – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego			- obowiązek zarządzania wyborów na członków KRS i dokonywania określonych czynności związanych procesem wyborczym, w tym weryfikacji zgłoszeń kandydatów i powołania komisji wyborczych - obowiązek zorganizowania pierwszego publicznego wysłuchania sędziów-kandydatów

			na członków KRS • obowiązek zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dotyczącego wyborów członków KRS
Państwowa Komisja Wyborcza			obowiązek weryfikowania, na wniosek organu zarządzającego wybory, list poparcia kandydatów na członków KRS zgłoszonych przez obywateli
Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa			obowiązek organizowania, w porozumieniu z organem zarządzającym wybory, publicznego wysłuchania kandydatów na członków KRS
prezesi sądów			obowiązki związane z przeprowadzeniem wyborów na członków KRS, tj.: • informowania organu zarządzającego wybory o aktualnej liczbie sędziów danego sądu • powołania komisji skrutacyjnych składających się przynajmniej z 3 sędziów w przypadku wyborów przeprowadzanych w formie głosowania za pomocą kart wyborczych • zapewnienia prawidłowego przebiegu głosowania
Sąd Najwyższy			obowiązek rozpatrywania protestów wyborczych zgłoszonych w związku z wyborami członków KRS w ciągu 30 dni po upływie terminu do ich wnoszenia
– Naczelna Rada Adwokacka – Krajowa Rada Radców Prawnych – Krajowa Rada Notarialna – Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Rzecznik Praw Obywatelskich – Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym – Prezydent RP			wskazywanie składu Rady Społecznej przy KRS (każda z instytucji lub organów jedną osobą, a Prezydent RP – trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych)
Biuro Krajowej Rady Sądownictwa			obowiązek zapewnienia obsługi administracyjnej Rady Społecznej przy KRS
pracownicy Biura Krajowej Rady Sądownictwa			prawa i obowiązki określone w przepisach ustawy o pracownikach urzędów państwowych
sędziowie i prokuratorzy			nowa materialnoprawna podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej
kandydaci na sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów wojskowych i sądów administracyjnych oraz asesorów sądowych w sądach administracyjnych			postępowanie w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania na urząd sędziego toczące się przed KRS umarza się z mocy prawa
sędziowie, którzy wyrazili wolę dalszego zajmowania stanowiska mimo osiągnięcia wieku decydującego o przejściu w stan spoczynku sędziowie, którzy zgłosili wniosek o przeniesienie w stan spoczynku lub wobec których wniosek taki zgłosił uprawniony organ sędziowie w stanie spoczynku, którzy złożyli wniosek dotyczący powrotu do czynnej służby sędzia lub asesor sądowy, który odwołał się od nowego zakresu obowiązków			postępowanie w sprawie indywidualnej podlega zawieszeniu do czasu wyboru nowych członków KRS

sędziowie Sądu Najwyższego, sądu powszechnego, sądu administracyjnego, sądu wojskowego oraz asesory sądowi w sądach administracyjnych, powołani na wniosek KRS, w skład której wchodził sędziowie wybrani przez Sejm	1768	Informacja zamieszczona na stronie internetowej Prezydenta RP ⁵ wg stanu na dzień 7.06.2022 r.	- weryfikacja przez KRS w nowym składzie poprzedniego postępowania konkursowego w terminie 2 lat od wejścia w życie ustawy - w przypadku stwierdzenia, że przy rozstrzygnięciu poprzedniego konkursu naruszono zasady niezależności sądów i niezawisłości sędziów, skierowanie wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i złożenie sędziego (asesora sądowego) z urzędu
strony postępowań, w których zapadły orzeczenia z udziałem sędziów (asesorów sądowych w sądach administracyjnych) powołanych na wniosek KRS, w skład której wchodził sędziowie wybrani przez Sejm			prawo do wniesienia środka zaskarżenia, skargi lub wniosku o wznowienie postępowania
Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego	17 sędziów orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (2 sekretariaty IKNiSP)	informacja zamieszczona na stronie internetowej Sądu Najwyższego	zniesienie izby
Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych			wygaszenie kadencji
Kolegium Sądu Najwyższego			wygaszenie członkostwa dwóch członków i zastępcy członka wybranych przez zgromadzenie sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego Prezes, sędziowie ww. izby			- przekształcenie w Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych - przekształcenie stosunku służbowego sędziów
Izba Cywilna, Izba Karna lub Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (po przekształceniu: Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych) Sądu Najwyższego			prowadzenie wszczętych i niezakończonych sprawy należących do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
Prezydent RP			- obowiązek ustalenia, w drodze rozporządzenia, liczbę stanowisk sędziego Sądu Najwyższego, nie mniejszą niż 120, - obowiązek ustalenia, w drodze rozporządzenia, liczbę stanowisk sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, w tym liczbę wiceprezesów tego sądu - utrata kompetencji w zakresie wyznaczania Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego do prowadzenia konkretnej sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego albo sędziego sądu administracyjnego lub asesora sądowego w sądzie administracyjnym
Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego			- obowiązek opiniowania projektu rozporządzenia Prezydenta RP w sprawie liczby stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym - obowiązek uchwalenia regulaminu Sądu Najwyższego określający wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między trzy izby SN: Izbę Cywilną, Izbę Karną oraz Izbę Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, a także zasady wewnętrznego postępowania

⁵ Źródło: <https://www.prezydent.pl/kancelaria/statystyki/statystyki-nominacji-sedziowskich-i-asesorskich>

Zgromadzenie Ogólne Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego			• obowiązek opiniowania projektu rozporządzenia Prezydenta RP w sprawie liczby stanowisk sędziowskich w Naczelny Sądzie Administracyjnym • obowiązek uchwalenia regulaminu Naczelnego Sądu Administracyjnego określający wewnętrzną organizację Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz zasady wewnętrznego postępowania
Minister Sprawiedliwości			• obowiązek wydania, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, rozporządzenia określającego: – sposób przeprowadzenia wyborów w formie głosowania za pomocą kart wyborczych oraz głosowania elektronicznego – wzory listy poparcia kandydatów, kart do głosowania, listy uprawnionych do głosowania, protokołów wyborczych oraz obwieszczenia o wyniku wyborów • utrata kompetencji w zakresie powierzania obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym oraz sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym • utrata kompetencji w zakresie powoływania Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, a także Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz dwóch Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych • utrata kompetencji w zakresie wyznaczania Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia konkretnej sprawy sędziego sądu wojskowego albo sędziego sądu powszechnego
sędziowie sądów dyscyplinarnych przy wojskowych sądach okręgowych i sądach apelacyjnych			wygaszenie kadencji
Rzecznik Dyscyplinarny Sądów Wojskowych Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach apelacyjnych i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach okręgowych			wygaszenie kadencji z upływem miesiąca od dnia ogłoszenia wyników wyborów sędziowskich członków KRS dokonanych po wejściu w życie ustawy
Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych			• obowiązek zgłoszenia trzech kandydatów na Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych • obowiązek wyboru Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych
zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych			• obowiązek zgłoszenia kandydatów na Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępców Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych • obowiązek wyboru Rzeczników Dyscyplinarnych działających przy sądach apelacyjnych

kolegia wojskowych sądów okręgowych		obowiązek zgłaszania kandydatów na Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych
kolegia sądów apelacyjnych oraz kolegia sądów okręgowych		obowiązek zgłaszania kandydatów na Rzeczników Dyscyplinarnych działających przy sądach apelacyjnych

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

W dniu 21 stycznia 2020 r. projekt został przesłany w ramach konsultacji następującym podmiotom: Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Radzie Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości, Pierwszemu Zastępcy Prokuratora Generalnego – Prokuratorowi Krajowemu, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Justitia”, Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex super omnia”, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Krajowej Radzie Notarialnej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Polskiej Akademii Nauk, Ministrowi Spraw Zagranicznych. Termin nadsyłania opinii wyznaczono na dzień 20 lutego 2020 r.

Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przesłała pismo, w którym stwierdzono, że rola Prezydenta RP w procesie ustawodawczym determinowana jest treścią przepisów art. 122 ustawy zasadniczej, przy czym dotyczą one ustawy uchwalonej przez parlament i przekazanej do podpisu przez Marszałka Sejmu. Żaden przepis rangi ustawowej czy też przepis prawa unijnego nie obliguje Prezydenta RP do przedstawiania opinii o projekcie ustawy.

W dniu 7 lutego 2020 r. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa przekazał informację, z której wynika, że Krajowa Rada Sądownictwa, w skład której wchodził sędziowie wybrani przez Sejm, przedłożyła Prezydentowi RP 550 wniosków o powołanie na stanowisko sędziego albo asesora sądowego, z czego 427 zostało uwzględnionych, tzn. Prezydent RP wydał akty powołania. Opinię na temat projektowanej ustawy Krajowa Rada Sądownictwa przesłała natomiast przy piśmie z dnia 24 lipca 2020 r. Rada odniosła się do projektu **negatywnie**, wskazując, iż projektowane przepisy naruszają szereg przepisów Konstytucji, Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i Karty Praw Podstawowych, a ponadto są sprzeczne z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W stanowisku KRS projekt określono mianem „niebezpiecznego eksperymentu prawnego”, który jest „obcy kulturze prawnej państw europejskich” i narusza „fundamentalne zasady ustrojowe”. Dodano też, że „wprowadzanie zmian w systemie wymiaru sprawiedliwości nie może przebiegać w sposób nagły, bo klóci się to z zasadą bezpieczeństwa prawnego i godzi w prawa zarówno obywateli polskich, jak i innych państw członkowskich Unii Europejskiej”. Rada rozwinęła powyższe konkluzje przez ustosunkowanie się do rozwiązań szczegółowych.

Minister Sprawiedliwości przedstawił opinię w piśmie z dnia 2 marca 2020 r. W ocenie Ministra, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2019 r. (III PO 7/18), a więc rozstrzygnięcie wydane w konkretnej sprawie i mające skutki *inter partes*, w rzeczywistości zmienia sens orzeczenia TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości podkreślił, iż ten ostatni wyrok nie może stanowić podstawy do kwestionowania legalności wyboru sędziów ani do wyciągania generalnego wniosku o niekonstytucyjności i nielegalności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego lub samej KRS. Powołane orzeczenia nie mogą być źródłem skutków *erga omnes* i nie wymagają implementacji w drodze zmiany prawa. Minister przywołał także wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego uzasadniające twierdzenie, że przy powołaniu sędziowskich członków KRS nie doszło do naruszenia standardów konstytucyjnych dotyczących zasady kadencyjności czy uprawnienia do wyboru wyżej wspomnianych członków. Za to w świetle wyroku wydanego w sprawie K 25/07 zastrzeżenia natury konstytucyjnej wywołuje projektowany art. 11b ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, który zawęży krąg osób mogących być członkami KRS. Minister Sprawiedliwości zgłosił wątpliwości również w odniesieniu do innych postanowień projektu, w tym art. 9 (naruszenie zasady praw słusznie nabytych, pozbawienie prawa do sądu), art. 10 (niespójność systemowa) oraz art. 11 (m.in. naruszenie gwarancji nieusuwalności sędziego). W podsumowaniu Minister zaznaczył, że opiniuje projektowaną ustawę **negatywnie**.

Sąd Najwyższy podniósł, iż projekt wychodzi naprzeciw oczekiwaniom zawartym w motywach uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20). Według Sądu Najwyższego, **szczególnie ważne są propozycje przywrócenia konstytucyjnej tożsamości Krajowej Rady Sądownictwa oraz zniesienia Izby Dyscyplinarnej**. Uznał też, że opiniowany projekt może istotnie przyczynić się do opanowania obecnego kryzysu w wymiarze sprawiedliwości. Przechodząc do zagadnień objętych zakresem przedmiotowym projektu, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że skoro KRS w aktualnym składzie nie posiada przymiotów i kompetencji nadanych Radzie przez Konstytucję, to jej uchwały z samej swej natury są nieważne, do jej członków będących sędziami nie znajdują zastosowania konstytucyjne gwarancje związane z zasadą kadencyjności, zaś powołania sędziów przez Prezydenta na wniosek tego gremium nie są skuteczne prawnie. Niemniej rozwiązania zawarte w art. 11 projektu Sąd Najwyższy ocenił jako niekonsekwentne i tym samym wywołujące wątpliwości pod względem zgodności z Konstytucją. Z aprobatą Sąd Najwyższy odniósł się natomiast do art. 12, zwłaszcza przewidzianej

w ust. 3 możliwości wniesienia środka zaskarżenia lub wystąpienia z żądaniem wznowienia postępowania. Ponadto w omawianej opinii zwrócono uwagę na pewne niedostatki zaproponowanych regulacji oraz zaprezentowano sugestie co do niezbędnych zmian.

W stanowisku Naczelnego Sądu Administracyjnego zostały z kolei przedstawione zasadnicze wątpliwości odnośnie do następujących rozwiązań: ograniczenia biernego prawa wyborczego sędziów delegowanych do organów pozostających poza strukturą władzy sądowniczej (art. 1 pkt 2 projektu, art. 11b ust. 2), wygaszenia mandatów członków KRS w sposób naruszający zasadę ciągłości działania konstytucyjnych organów państwa (art. 7 projektu), rozstrzygnięć związanych z problematyką statusu sędziego (art. 9 i art. 11 projektu). NSA zasugerował także doprecyzowanie niektórych regulacji.

Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, że projekt stanowi pierwszą i jednocześnie bardzo ważną próbę rzeczywistej reakcji ustawodawcy na głęboki kryzys konstytucyjny. W przekonaniu Rzecznika, jest to **dobry punkt wyjścia** dla dalszych prac legislacyjnych. W szczególności pozytywnie ocenione zostało odejście od aktualnego, niekonstytucyjnego modelu wyłaniania członków KRS, gdyż przekłada się on na skrajne upolitycznienie składu Rady i uniemożliwia jej realizację konstytucyjnej roli strażnika niezależności i niezawisłości. RPO z uznaniem przyjął „szeroką demokratyzację i transparentność procesu wyłaniania sędziów – członków Rady”, choć zarazem wyraził obawę, że przyznanie mu prawa zgłaszania kandydatów może prowadzić do powstania konfliktu interesów. Poza tym zasugerował skrócenie do jednego roku „karencji” przewidzianej w projektowanym art. 11b ust. 2 oraz ustalenie, że publiczne wysłuchanie kandydatów jest organizowane z urzędu. Wskazał również na pewne luki w rozwiązaniach objętych treścią art. 1 projektu oraz wątpliwości powstające na tle poszczególnych przepisów. Z aprobatą Rzecznik odniósł się do idei powołania Rady Społecznej przy KRS, a także szeregu innych postanowień związanych z procesem nominacji na urząd sędziego. RPO podzielił opinię o potrzebie likwidacji Izby Dyscyplinarnej SN jako swego rodzaju instrumentu służącego do represjonowania sędziów, zaś w kontekście propozycji wygaszenia stosunków służbowych sędziów orzekających w tej izbie powołał się na zasadę *ex iniuria ius non oritur* i skonstruował, że nie obejmuje ich gwarancja nieusuwalności wyrażona w art. 180 ust. 1 Konstytucji. Zwrócił jednak uwagę na brak regulacji odnoszącej się do określenia skutków prawnych nieważności orzeczeń zapadłych w Izbie Dyscyplinarnej oraz na niebezpieczeństwa wynikające ze stosunkowo krótkich okresów przedawnienia mających zastosowanie w przypadku deliktów dyscyplinarnych. RPO pozytywnie zaopiniował wygaszenie mandatów sędziów – członków KRS. Natomiast jego zastrzeżenia wywołały uregulowania zawarte w art. 8, art. 9 i art. 11, a zwłaszcza ustawowe związanie sądu dyscyplinarnego w zakresie wymierzenia kary złożenia z urzędu.

Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” wskazało, że co do zasady opiniuje projekt **pozytywnie**, w szczególności gdy chodzi o podstawowy cel projektu, tj. dostosowanie przepisów prawa krajowego, w zakresie zapewnienia każdemu prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu, do wymogów wynikających z prawa UE, zmianę systemu wybierania sędziów do KRS oraz zniesienie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Równocześnie w przesłanym stanowisku Stowarzyszenie przedstawiło uwagi szczegółowe. Skrócenie kadencji sędziów – członków KRS jest, zdaniem SSP „Iustitia”, bezprzedmiotowe, gdyż KRS nie została skutecznie obsadzona przez sędziów i tym samym w sensie prawnym organ ten nie istnieje. Podobnie oceniony został art. 8 projektu. Z kolei o postanowieniach zawartych w przepisach art. 11 Stowarzyszenie wypowiedziało się pozytywnie, z tym że zasugerowało, aby w terminie miesiąca przewidzianym w art. 11 ust. 2 sędzia mógł zgłosić wniosek o weryfikację jego dotychczasowej nominacji przez KRS przy udziale pełniących rolę opiniodawczą organów samorządu sędziowskiego. Takie rozwiązanie miałyby eliminować zarzuty w odniesieniu do art. 11 ust. 4, który „stwarza niebezpieczny precedens”. Stowarzyszenie zaakcentowało też, że propozycje legislacyjne objęte projektem mogą stracić na znaczeniu, jeżeli w toczących się postępowaniach sądowych, w których zostały zadane pytania prejudycjalne, nie zostanie potwierdzony status sędziego, który jedynie formalnie przysługuje osobom powołanym przez Prezydenta RP na wniosek KRS w aktualnym składzie.

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia” stwierdziło, że projekt jest próbą przywrócenia ładu konstytucyjnego poprzez realne urzeczywistnienie mocno zachwianej równowagi pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Stowarzyszenie **pozytywnie** zaopiniowało propozycje dotyczące wyboru sędziów – członków KRS jako prowadzące do odpolitycznienia tego organu, nadania mu większej reprezentatywności oraz uwzględniające potrzebę zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego. Wypowiedziało się aprobująco m.in. o projektowanym art. 11b ust. 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, zaś w przypadku regulacji zakładającej publiczne wysłuchanie kandydatów na członków KRS opowiedziało się za jego obligatoryjnością. Powołanie Rady Społecznej określono natomiast mianem słusznego i ciekawego rozwiązania, służącego demokratyzacji Krajowej Rady Sądownictwa. Ponadto za słusne SP „Lex super omnia” uznało zniesienie Izby Dyscyplinarnej, choć samo przeniesienie jej „kompetencji” do Izby Karnej Sądu Najwyższego zostało przyjęte z rezerwą. Rozwazde projektodawców poddano utworzenie odrębnego sądu odwoławczego dla sędziów i prokuratorów na szczeblu Sądu Najwyższego. Stowarzyszenie zwróciło też uwagę na niejednolite traktowanie sędziów Sądu Najwyższego (sędziowie ID SN v. pozostali) oraz zgłosiło zastrzeżenia wobec konstrukcji prawnej przyjętej na gruncie art. 11 projektu. W tym ostatnim zakresie zaapelowano o zindywidualizowane podejście oraz respektowanie konstytucyjnej zasady nieusuwalności sędziego i prawa do sądu.

Pozytywną opinię o projekcie przekazała również Krajowa Rada Radców Prawnych. Jej zdaniem, propozycje w nim zawarte wychodzą naprzeciw sugestiom, które samorząd radców prawnych konsekwentnie zgłaszał w toku prac legislacyjnych nad kolejnymi nowelizacjami uchwalanymi od 2017 r. W ocenie KRRP, na aprobatę zasługują m.in.

uchylenie art. 9a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz przywrócenie zasady wyboru sędziów do KRS przez gremia sędziowskie, likwidacja Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, przywrócenie autonomii regulaminowej Sądowi Najwyższemu, wygaszenie mandatów obecnych członków KRS, a także zmniejszenie wpływu Ministra Sprawiedliwości na przebieg postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów. Jednocześnie Krajowa Rada Radców Prawnych zgłosiła wątpliwości co do niektórych rozwiązań szczegółowych, w tym fakultatywnego charakteru wysłuchania publicznego kandydatów na członków KRS, zbyt krótkiego terminu przewidzianego w art. 11 ust. 2 projektu oraz swoistego automatyzmu sankcji z art. 11 ust. 4.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka, oprócz diagnozy uzasadniającej zmiany objęte projektowaną ustawą, przedstawiła propozycje korekty poszczególnych rozwiązań np. odmiennego ustalenia liczby obywateli uprawnionych do zgłoszenia kandydata na członka KRS (500 zamiast 2000), wprowadzenia obligatoryjnego wysłuchania kandydatów czy zwiększenia puli przedstawicieli organizacji pozarządowych w Radzie Społecznej. Mimo co do zasady **pozytywnej** oceny projektu, HFPC za kontrowersyjne uznała pozbawienie mocy prawnej uchwał podjętych przez Krajową Radę Sądownictwa, w wyniku których doszło do powołania wymienionych w nich osób na stanowiska sędziowskie. Krytycznie też ustosunkowała się do regulacji zawartej w art. 11 ust. 4 projektu, szczególnie z uwagi na stojący za nią mechanizm „odpowiedzialności zbiorowej” oraz sprowadzenie roli sądu dyscyplinarnego do wydania orzeczenia o znaczeniu wyłącznie technicznym. Poza tym Helsińska Fundacja Praw Człowieka negatywnie oceniła pomysł wygaszenia stosunków służbowych sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu najwyższego jako odstępstwa od zasady nieusuwalności sędziów stwarzającego ryzyko nadużyć w przeszłości.

Polska Akademia Nauk nadesłała opinię przygotowaną przez jej członków: prof. dr hab. Krystynę Chojnicką, prof. dr hab. Ewę Łętowską, prof. dr hab. Stanisława Waltosia i prof. dr hab. Jerzego Zajadło.

Z kolei Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich przekazała opinie sporządzone przez dr hab. Ryszarda Piotrowskiego, prof. UW oraz prof. dr hab. Jerzego Piotra Gwizdały, Rektora Uniwersytetu Gdańskiego.

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich przedłożyła natomiast dwie opinie prawne sporządzone na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, opinię z Uniwersytetu Jagiellońskiego, opinię dr hab. Andrzeja Adamczyka, profesora Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz stanowisko prof. dr hab. Sylwestra Czopka, Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Zgodnie z uchwałą Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej, w dniu 5 marca 2020 r. przeprowadzono wysłuchanie publiczne. Uczestnicy wysłuchania zaprezentowali swoje stanowiska odnośnie do projektu i jego poszczególnych rozwiązań oraz zgłosili wnioski mające charakter postulatów legislacyjnych. W dniu 5 lutego 2021 r. Komisje rozpatrzyły uwagi zgłoszone w trakcie wysłuchania publicznego i wniosły liczne poprawki, z których część czyniła zadość oczekiwaniom wyrażonym przez osoby uczestniczące w posiedzeniu w dniu 5 marca 2020 r. Zestawienie uwag przedstawionych w trakcie wysłuchania publicznego oraz sposób odniesienia się do nich przez obradujące wspólnie Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisję Ustawodawczą zamieszczono na senackiej stronie internetowej.

Do najważniejszych poprawek przyjętych przez Komisje w ramach procedury I czytania projektu należały poprawki:

- 1) wprowadzające mechanizm indywidualnej oceny przez KRS w nowym składzie zgodności procesów „nominacyjnych” przeprowadzonych przez Radę z udziałem sędziów wybranych przez Sejm z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów oraz usuwające z projektowanej ustawy podstawę usunięcia sędziego z urzędu po upływie miesięcznego terminu wyznaczonego na zrzeczenie się urzędu;
- 2) skreślające przepisy związane z ponownym otwarciem konkursów, które toczyły się przed KRS w wyżej wskazanym składzie;
- 3) zakładająca odejście od ustawowego wygaszenia stosunków służbowych sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego;
- 4) przewidujące zniesienie także Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych;
- 5) eliminujące z ustaw regulujących ustrój poszczególnych pionów sądownictwa definicje i zakazy związane ze statusem sędziego wprowadzone na mocy ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Uwzględniono również niezbędne korekty redakcyjne oraz dostosowano szereg przepisów projektowanej ustawy do wymogów wynikających z zasad techniki prawodawczej.

II czytanie projektu odbyło się na 43. posiedzeniu Senatu. W trakcie posiedzenia zgłoszono m.in. poprawki mające na celu uwzględnienie zmian wprowadzanych *ustawą o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw*, rozpatrzonej przez Senat na tym samym posiedzeniu w dniu 1 czerwca 2022 r. Dodatkowo zakres przedmiotowy projektu rozszerzono o zmiany zmierzające do istotnego przemodelowania postępowania dyscyplinarnego regulowanego przepisami *ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych* oraz *ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych*.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Źródła finansowania:	budżet państwa											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana ustawa będzie miała wpływ na wydatki sektora finansów publicznych (budżetu państwa). Ustawa spowoduje <u>zwiększenie wydatków</u> na skutek: - wnoszenia środka zaskarżenia, a także wniosków albo skarg o wznowienie postępowań, jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sąd, w którego składzie uczestniczył sędzia lub asesor sądowy w wojewódzkim sądzie administracyjnym powołany na wniosek KRS ukształtowanej wg ustawy zmienianej; <u>Uwaga:</u> ocena skutków regulacji musi być oparta na dowodach. W analizowanym przypadku, z uwagi na wyjątkowość sytuacji, brak jest udokumentowanego parametru, który pozwoliłby na wiarygodne oszacowanie liczby możliwych wznowień postępowania lub środków zaskarżenia wnoszonych wyłącznie z powodu opisanej powyżej przyczyny. Niemniej wydaje się, że wskaźnikiem, który może obrazować prawdopodobny przebieg procesu wnoszenia środków zaskarżenia, a także wniosków albo skarg o wznowienie postępowania, jest wskaźnik oceny subiektywnie postrzeganej sprawiedliwości wyroków (odsetek wyroków, od których złożono apelację). Z dostępnych danych wynika, że proporcja apelacji do wyroków wydanych przez sądy pierwszej instancji w procesowych sprawach cywilnych i gospodarczych, w latach 2011–2016, utrzymywała się na poziomie ok. 13%. Aczkolwiek trzeba mieć też na uwadze, że poza subiektywnym poczuciem sprawiedliwości wyroków, pewną rolę mogą odegrać także inne czynniki (wysokość opłat, koszty pomocy prawnej, spodziewany czas oczekiwania na wyrok)⁶. Ponadto można przyjąć, że wobec specyficznych uwarunkowań prawno-ustrojowych, które stanowią tło dla projektowanych rozwiązań (podważenie społecznego zaufania do sędziów powołanych na wniosek KRS, w skład której wchodziłi sędziowie wybrani przez Sejm), poziom wskaźnika oceny subiektywnie postrzeganej sprawiedliwości wyroków ulegnie dodatkowemu zwiększeniu. Z przeprowadzonej analizy wpływu projektowanej ustawy na funkcjonowanie sądów, mierzonego potencjalną liczbą spraw, które zostaną wzruszone, wynika, że projektowane regulacje mogą mieć największy wpływ na działalność Sądu Najwyższego, ponieważ liczba orzeczeń wzruszonych może stanowić nawet 21% spraw rozpatrywanych przeciętnie w ciągu jednego roku przez ten sąd. Uwzględniając wszakże liczbę spraw rozstrzyganych przez sądy w ogóle, potencjalnie najwięcej spraw wznawianych będzie w sądach rejonowych (choć, w ujęciu względnym, liczba spraw ponownie przedkładanych do oceny sądom rejonowym może ukształtować się na poziomie jedynie ok. 1% liczby spraw rozpatrywanych przez te sądy). Istnieją zatem podstawy do postawienia tezy, że procesy w sądach rejonowych będą generowały istotne skutki finansowe dla budżetu państwa, z tym że trudno oszacować ich wielkość wobec wyjątkowości zagadnienia, a tym samym z powodu braku odpowiednich statystyk, w oparciu o które można byłoby przeprowadzić wnioskowanie. - funkcjonowania Rady Społecznej – projekt zakłada utworzenie Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa, której koszty funkcjonowania będą pokrywane z budżetu państwa. W myśl projektowanej regulacji, członkom Rady Społecznej będzie przysługiwał											

⁶ Źródło: „Ocena Polskiego Sądownictwa w świetle badań”, maj 2017; s. 8; Fundacja Court Watch Polska, Bogna Kociolowicz-Wiśniewska, Bartosz Pilitowski, współpraca dr Stanisław Burdziej.
<https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/2017/05/Raport-Fundacji-Court-Watch-Polska-Ocena-polskich-s%C4%85d%C3%B3w-w-%C5%9Bwietle-bada%C5%84-maj-2017.pdf>

zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania oraz dieta. Koszty funkcjonowania Rady Społecznej będą zależeć od liczby posiedzeń w danym roku. Ustawa nie reguluje tej kwestii. Dlatego precyzyjnie oszacowanie kosztów funkcjonowania Rady Społecznej jest utrudnione. Niemniej – mając na względzie zasadę proporcjonalności – można przyjąć, że koszty te ukształtują się w przedziale od 50 tys. zł do 100 tys. zł na rok;

- **organizacji wyborów sędziów–członków KRS** – uwzględniając, że wybory te będą przeprowadzane przy wykorzystaniu struktury organizacyjnej sądów, a także fakt, że krąg osób uprawnionych do udziału w głosowaniu jest stosunkowo nieliczny, można przyjąć, że kwota omawianych wydatków, w relacji do wydatków budżetu państwa, będzie marginalna.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
w ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
w ujęciu niepieniężnym		Brak bezpośredniego wpływu.						

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektowa ustawa, z uwagi na jej fundamentalne znaczenie, powinna podlegać ewaluacji po upływie 8 lat obowiązywania. W szczególności ewaluacji powinny podlegać przepisy odnoszące się do procedury, które determinują przebieg wyborów do Krajowej Rady Sądownictwa (np. dotyczące takich zagadnień, jak zgłaszanie kandydatów, udostępnianie strony internetowej, przeprowadzanie wysłuchania publicznego). Ponadto OSR *ex post* powinien ukazać, jak podmioty odpowiedzialne za prawidłowy i sprawny przebieg wyborów wypełniają zadania przypisane im w przedmiotowej ustawie. Ewaluacja może również obejmować kwestie związane z funkcjonowaniem Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Załącznik nr 1: Statystyka nominacji sędziowskich i asesorskich.

Załącznik nr 2: Potencjalny wpływ spraw wznawianych na działalność sądów.

Statystyka nominacji sędziowskich i asesorskich

W celu określenia liczby powołanych przez Prezydenta RP sędziów i asesorów sądowych w okresie obowiązywania zmian wprowadzonych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (czyli funkcjonowania KRS, w której składzie znaleźli się sędziowie wybrani przez Sejm) należy uwzględnić powołania dokonane w latach 2018–2022.

W tym okresie **Prezydent RP powołał 1768 sędziów i asesorów sądowych** (w liczbie tej nie uwzględnia się aktów mianowania asesorów sądowych w sądach rejonowych).

Tabela nr 1: Statystyki nominacji sędziowskich i asesorskich wg stanu na dzień 7 czerwca 2022 r.

rodzaj sądów	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sąd Najwyższy	-	7	3	39	2	6	-	5
sądy powszechne:	93	475	140	38	289	270	668	298
a) sądy apelacyjne	6	33	29	11	38	27	59	17
b) sądy okręgowe	18	158	62	3	148	177	266	102
c) sądy rejonowe	69	284	49	24	103	66	343	179
sądy administracyjne:	7	30	23	14	16	4	41	18
a) Naczelny Sąd Administracyjny	1	9	6	4	5	-	8	5
b) wojewódzkie sądy administracyjne	6	21	17	10	11	4	33	13
sądy wojskowe:	-	-	2	-	-	-	1	-
a) wojskowy sąd okręgowy	-	-	-	-	-	-	1	-
b) wojskowy sąd garnizonowy	-	-	2	-	-	-	-	-
asesorzy sądowi w sądach rejonowych	-	-	-	-	61	80	238	3
asesorzy sądowi w wojewódzkich sądach administracyjnych	-	-	16	4	8	4	30	13
Łącznie (sędziowie i asesorzy sądowi)	100	512	184	95	376	364	978	337

Źródło: Dane podane na stronie internetowej <https://www.prezydent.pl/kancelaria/statystyki/statystyki-nominacji-sedziowskich-i-asesorskich>

Potencjalny wpływ spraw wznawianych na działalność sądów

Zgodnie z projektem ustawy, w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane przez sąd, w składzie którego uczestniczył sędzia lub asesor sądowy w sądzie administracyjnym, powołany na wniosek KRS ukształtowanej w sposób określony w art. 9a ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, strona będzie mogła te okoliczność podnieść w środku zaskarżenia bądź też we wniosku albo skardze o wznowienie postępowania.

W celu zobrazowania możliwego wpływu tego rozwiązania na działalność sądów, należy oszacować potencjalną liczbę spraw rozstrzygniętych przez sędziów (asesorów sądowych) powołanych w wadliwej procedurze, potencjalną liczbę orzeczeń, które mogą zostać wzruszone z tego powodu, oraz ich udział w ogólnej liczbie orzeczeń wydanych co do istoty sprawy przez sądy. Przyjmuje się przy tym założenie, że liczba potencjalnych spraw, do których znajdzie zastosowanie omawiana procedura, będzie skorelowana z liczbą sędziów powołanych przez Prezydenta RP, odniesioną do ogólnej liczby sędziów w danym sądzie. W wyliczeniach uwzględnia się liczbę spraw rozpoznanych przez poszczególne sądy w 2018 r., wskazaną przez GUS w „Roczniku Statystycznym 2019”. Poniższe szacunki zostały sporządzone na dzień 15 lutego 2021 r.

Wnioski: Z przeprowadzonej analizy wpływu projektowanej ustawy na funkcjonowanie sądów, mierzonego potencjalną liczbą orzeczeń, które zostaną wzruszone, wynika, że projektowane regulacje mogą mieć największy wpływ na Sąd Najwyższy, ponieważ liczba orzeczeń wzruszonych może odpowiadać nawet 21% spraw rozpatrywanych przeciętnie w ciągu jednego roku przez ten sąd. Uwzględniając wszakże łączną liczbę spraw rozstrzyganych przez sądy, można przyjąć, że najwięcej wznawianych postępowań będzie w sądach rejonowych (choć – w ujęciu względnym – liczba spraw ponownie przedkładanych do oceny sądom rejonowym może ukształtować się na poziomie zaledwie ok. 1% spraw rozpatrywanych przez te właśnie sądy).

Istnieją zatem podstawy do postawienia tezy, że postępowania w sądach rejonowych, wszczęte na skutek wniosku lub skargi o wznowienie postępowania, będą generowały istotne skutki finansowe dla budżetu państwa, z tym że z uwagi na specyfikę regulowanego zagadnienia i brak odpowiednich statystyk, w oparciu o które można byłoby przeprowadzić wnioskowanie, dokładne oszacowanie tych skutków nie jest możliwe.

Tabela nr 2: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność Sądu Najwyższego.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	5 095					
liczba sędziów	110					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		39	2	6	0	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		35%	2%	5%	0%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		35%	37%	43%	43%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		1 806	1 899	2 177	2 177	8 059
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						1 048
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie spraw						21%

Tabela nr 3: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność Naczelnego Sądu Administracyjnego.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	19 030					
liczba sędziów	104					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		4	5	0	0	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		4%	5%	0%	0%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		4%	9%	9%	9%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		732	1 647	1 647	1 647	5 672
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						737
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie spraw						4%

Tabela nr 4: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność wojewódzkich sądów administracyjnych.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	69 315					
liczba sędziów	475					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		10	11	4	3	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		2%	2%	1%	1%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		2%	4%	5%	6%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		1 459	3 064	3 648	4 086	12 258
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						1 594
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie spraw						2%

Tabela nr 5: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność sądów rejonowych.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	13 933 800					
liczba sędziów	6 356					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		24	103	66	24	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		0,4%	2%	1%	0,4%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		0%	2%	3%	3%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		52 613	278 413	423 100	475 713	1 229 840
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						159 879
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie spraw						1%

Tabela nr 6: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność sądów okręgowych.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	868 300					
liczba sędziów	2 515					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		3	148	177	47	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		0,1%	6%	7%	2%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		0,1%	6%	13%	15%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		1 036	52 133	113 242	129 468	295 878
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						38 464
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie						4%

Tabela nr 7: Potencjalny wpływ projektu ustawy na działalność sądów apelacyjnych.

		2018	2019	2020	2021	łącznie w latach 2018-2021
sprawy rozpatrzone	112 900					
liczba sędziów	426					
liczba sędziów powołanych przez Prezydenta RP w latach 2018-2021		11	38	27	14	
udział sędziów powołanych w danym roku w ogólnej liczbie sędziów		3%	9%	6%	3%	
skumulowany udział sędziów powołanych w latach 2018-2021		3%	12%	18%	21%	
wskaźnik ryzyka wznowienia sprawy	13%	13%	13%	13%	13%	
potencjalna liczba spraw podlegających wznowieniu		2 915	12 986	20 142	23 852	59 895
potencjalna liczba orzeczeń wzruszonych						7 786
udział potencjalnej liczby dodatkowych spraw do rozpatrzenia w roku w ogólnej liczbie spraw						7%